

13de Aarg.

1882.

24de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af A. Thronsen.

15de Oktober. — 19de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvejlende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyr- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Ark i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Dermed er ogsaa Portoent betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subscribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: **R. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.**

Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Sandkege J. Q. Taylor garanterer Enhver en kun- dig og omhyggelig Udførelse af alt til Faget henhørende Arbejde for moderat Betaling. Speciele Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Tænder. Alle Guldfuldninger udføres efter nyeste Methode og faa billigt som Arbejde af bedste Slags kan gøres.

Office over Ben Bears Clothing-Store,

Decorah, Iowa.

J. J. O. Gremm

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Streng, Sy-Maskiner, Olie, Naale etc.

a bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbejdet garanteres.

Office i E. B. Shepards Juveler-Butik, en Dør Syd for Leonard's Bog-Store ligeoverfor Postofficeet.

19

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

13de Aarg.

15de Oktob. 1882.

19de Hefte.

Bamberghs Reise i Mellemasien.

(Fortsat fra Side 534.)

Nu begyndte Chanen at udsørge mig om Hensigten med min Reise og det Indtryk, som Orkenen, Turkmanerne og Chiwa havde gjort paa mig, hvortil jeg svarede, at jeg havde udstaaet Meget, men at mine Lidelser nu vare blevne rigeligt lønnede ved Synet af den hasretiske Dschemal mubarek (velsignede Skjønhed); jeg takkede Allah for at være bleven delagtiggjort i denne store Lykke og troede i denne særlige Naade af Rismet (Skjæbnen) at se et godt Varsel for min yderligere Reise. Uagtet jeg bestræbte mig for at benytte den æsbegiske Mundart, istedetfor den her uforstaaelige stambulske, maatte Kongen dog lade Meget oversætte for sig og spurgte mig fremdeles, hvor længe jeg agtede at opholde mig her, og om jeg var forsynet med de nødvendige Midler til min Reise. Jeg svarede, at jeg først vilde besøge alle de Hellige, som hvilede i Chanatets velsignede Jord og derpaa lave mig til at reise videre, og hvad mine

Midler angik, saa befattede vi Derwischer os ikke med deslige jordiske Smaating, da det Nefes (hellige Vandepust), som min Pir (Ordensforstander) havde givet mig med paa Reisen, kunde opretholde mig fire eller fem Dage uden mindste Næring, og jeg ønskede aldeles ikke Andet, end at Gud vilde lade hans Majestæt leve i hundrede og tyve Aar.

Mine Ord syntes at have behaget, efter som hans kongelige Høihed var saa naadig at befale, at man skulde give mig en Gave af tyve Dukater og et kraftigt Væsel. Dukaterne afslug jeg med den Bemærkning, at det var en Synd for os Derwischer at besidde Penge, hvorimod jeg takkede hjerteligt for det andet Bevis paa den kongelige Naade og tillod mig at gjøre opmærksom paa den hellige Lov, der anbefaler et hvidt Væsel til en Pilgrimskreise, hvorfor jeg udbad mig et saadant. Jeg var allerede i Begreb med at trække mig tilbage, da Chanen bad mig i det mindste at

være hans Gjæst, saa længe jeg op-
holdt mig i Hovedstaden og modtage
to Tenge (omtrent halvanden Franc)
af hans Hasnadar til mit daglige
Underhold. Jeg takkede hjerteligt,
læste en Slutningsvelsignelse og fjer-
nede mig. Medens jeg skyndte mig
hjem mellem den følgende Mængde i
Forgaardene og Bazaren, hilste Alle
mig med ærefrygtsfulde Selam Mei-
kumer, men først da jeg befandt mig
alene og indenfor min Sæles fire
Vægge, aandede jeg atter frit og var
ikke lidet glad over, at Chanen, der
saa stræffeligt raa ud og i ethvert af
sine Ansigtstræk bar Præget af en
aandeligt og legemligt svækket, vild
Thran, undtagelsesvis havde været
god imod mig, og at jeg turde vandre
ufortrædiget om i Chanatet, saa
længe min Tid vilde tillade det.
Hele Aftenen forebavede Chanens
Billede mig med hans dybt indfaldne
Dine, Hagen med det tynde Stjæg,
de hvide Læber og den rystende
Stemme. Hvilket Held for Menne-
heden, tænker jeg ofte, at den mørke
Overtro sætter Grændser for saa-
danne Tyranners Magt og Blodtørst!

Da jeg havde i Sinde at gjøre
større Udflugter i det Indre af Cha-
natet, besluttede jeg at forførte mit
Ophold i Hovedstaden saa meget som
muligt, hvor det mest Seværdige
snart kunde være seet, dersom gjen-
tagne Indbuddelser fra Chanen, Em-
bedsmændene og den fornemme
Kjøbmandsverden ikke havde berøvet
mig saa meget af min Tid. Da man
havde hørt, at den kongelige Raade
var bleven mig til Del, vilde Enhver
have mig til Gjæst i Selskab med
alle Hadshierne, og pinligt var det
for mig paa een Dag at modtage sex
til otte Indbuddelser og efter Skik og

Brug at maatte nyde Noget i ethvert
Hus. Haarene reise sig endnu paa
mit Hoved, naar jeg tænker paa,
hvor ofte jeg førend Solens Opgang
mellem Kloffen Tre og Fire maatte
sætte mig ved et vældigt Fad Ris,
der var badet i Fedt af Faarehaler
og tage fat paa fastende Mave.
Hvor længtes jeg da ikke efter det
tørre, usyrede Brød i Orkenen, og
hvor gjerne havde jeg ikke byttet denne
dræbende Overdaadighed med den
sunde Fattigdom! I Mellemasien
er det Skik endog ved ethvert simpelt
Besøg at komme frem med den saa-
kaldte Desturchan (en broget, for det
meste smudsig Serviet af grovt Lær-
red, hvorpaa der ligger Brød til to
Mennesker), og Gjæsten maa spise
nogle Mundfulde. „Ikke at kunne
spise Mere“ er et Udtryk, som Mel-
lemasiaterne anse for uforstaaeligt,
ja for rigtigt uopdragent. Mine
Hadshifæller gave stedse glimrende
Beviser paa deres gode Levemaade,
og jeg forbausedes over, at de ikke
revnede af den svære Pilaw; thi en
Dag havde jeg regnet ud, at enhver
af dem havde nydt et Pund Faare-
halefedt og to Pund Ris, foruden
Brød, Gulerødder, Roer og Ræd-
dikker og dertil tømmt femten til tyve
store Suppestaale, fulde af grønt
The. I saadanne Heltegjerninger
maatte jeg naturligvis staa tilbage,
og Enhver undredes over, at jeg,
trods min Boglærdom, kun besad
halv Dannelsse.

Ikke mindre plagedes jeg af de
skjønne Aander, nemlig Ulemaerne i
Staden Chiwa. Disse Herrer, der
give Tyrkiet og Konstantinopel For-
trinnet fremfor alt Andet, vilde af
mig som en Hovedrepræsentant for
tyrkisk-islamitisk Lærdom have Op-

Ihøsning om mange Meseler (religiøse Spørgsmaal), og hvor varm gjorde de tykhovedede Næbeger med deres umaadelige Turbaner mig ikke, naar de begyndte en Samtale om Forfkrifterne for, hvorledes man skal vasse Hænder, Fødder, For- og Baghoved og sidde, gaa, ligge og sove overensstemmende med den „hellige Religions“ Forfkrifter. I Chiwa gjælder Sultanen (som Mohammeds anerkjendte Efterfølger) og hans Stormænd for Mønstre paa Dphyl-delsen af alle disse vigtige Love, og hans Majestæt Keiseren af Tyrkiet fremstilles her som en Muselman, hvis Turban er i det mindste halvhundrede Alen lang, hvis Skjæg hænger ned nedenfor Brystet, og hvis Klæder naa ud udenfor Taaspidserne, og man kan sætte sit Liv i Fare ved at fortælle, at han lader Haar og Skjæg klippe a la Fiesco og sine Klæder sy hos Dufetoye i Paris. Det gjorde mig ondt, at jeg ikke kunde meddele disse ofte godmodige og elskværdige Mennefter tilfredsstillende Dphylsninger, men hvorledes havde jeg paa Grund af den skarpe Modsetning mellem vore Anskuelser kunne vove herpaa? Naar vi komme til Bochara, vil denne Gjenstand sjselsætte os udførligere; her berøres den kun, fordi det var det første Punkt, hvor jeg stødte paa det tiltrækkende Spørgsmaal om Forskjellen mellem øst- og vest-islamitisk Civilisation.

Da det Tsjehbas (Kloster), hvor vi havde vort Herberge, paa Grund af dets store Vandbeholder og Moscheen, som det indeslutter, betragtes som en offentlig Plads, myldrede det stedse i Gaarden af Besøgende af begge Rjøn. Næbegen bærer en

kegledannet Peltshat, store, plumpe Støvler af Rusfælæder og dertil om Sommeren kun en lang Skjorte. Jeg anlagde senere ligeledes denne Dragt, da det ikke anses for uanstændigt at vise sig endog i Bazaren med den, saa længe Skjorten er ren. Fruentimmer med deres lange, kegledannede Turbaner, der ere sammensatte af femten til tyve russiske Sammetørklæder, maa, trods den trykkende Hede, slæde de tunge Kruffer med Vand hjem, uagtet de ere indhyllede i deres tætte Klæder og gaa med tunge Støvler. Mangen en Gang blev en af dem staaende udenfor min Dør og udbad sig lidt Chaki Schifa (Sundhedsfrø*) eller et Meses, efterat hun havde beklaget sig for mig over sit virkelige eller indbildte Ondt. Jeg kunde ikke negte disse stakkels Skabninger, af hvilke mange havde en slaaende Lighed med Germaniens Døtre, deres Bøn; de satte sig paa Hug udenfor min Dør, og jeg søgte da, bevægende Læberne ligesom til Bøn, paa den lidende Del af Legemet og aandede tre Gange stærkt paa den, hvorpaa der lød et dybt Suk, og Mange vilde paa Diebliffet spore en Lindring af Ondet.

Hvad Kaffehusene ere for Lediggjængerne i Europa ere Moscheegaardene i Chiwa, der for det meste have en stor Vandbeholder og besynges af de smukkeste Uhorn- og Gsmetræer. Uagtet vi først vare i Begyndelsen af Juni, var Heden dog her ual mindelig trykkende, men desuagtet maatte jeg holde mig inde i min vindue-løse Celle; thi saasnart jeg begav mig

*) Dette tage Pilgrimene hjem med fra Medina, hvor, som man paaftaar, Profeten har boet; af de „Rettroende“ bruges det som Lægemiddel mod mange Sygdomme.

ud i den indbydende Skygge, omringedes jeg strax af en Flok Mennesker, der plagede mig med de allerdummeeste Spørgsmaal. En vilde have Religionsundervisning; en Anden spurgte, om der gaves flere saasomme Steder i Verden som Chitwa, og en Tredie vilde en Gang for Alle have paalidelig Underretning, om den store Sultan ogsaa virkelig sit sin daglige Middags- og Aftensmad fra Mekka, og om den kom i et Minut fra Raabaen til Paladset i Konstantinopel. Havde de gode Øsbegeer blot vidst, hvormegen Chateau Lafitte og Margeaur*) der i Abdul Meschids Tid smykkede det storherrelige Taffel!

Blandt de Bekjendtskaber, jeg gjorde her under Ahorntræerne, sølte jeg mig særligt tiltrukken af Hadjschi Ismaels, hvem man forestillede for mig som en Konstantinopolitaner, og som ogsaa, trods sin øsbeigiste Byrd, havde en saaa stor Lighed med en saadan i Tale, Væsen og Klædedragt, at jeg maatte omfatte ham hjærligt som min Landsmand. Hadjschi Ismael havde nemlig tilbragt femogthve Aar i den tyrkiske Hovedstad, var bekjendt i mange fornemme Huse og paastod at have seet mig af og til hos M. N., ja troede endog at kunne huske min Fader, der havde været Mollah i Topchane.***) Jeg tog mig vel i Agt for at modsigte ham og forsikrede tvertimod, at han havde efterladt sig et godt Navn i Konstantinopel, og at Alle med Længsel ventede paa hans Tilbagekomst. Som Hadjschi Ismael selv fortalte mig, havde han ved Bosporus drevet en

Opdragers, Bademeesters, Remmesniders, Skjønstrivers og som Følge deraf ogsaa Troldmands Haandværk. I hans Fædreneby havde man store Tanker om ham, i Særdeleshed med Hensyn til hans sidstnævnte Haandtering. Han havde flere Destillermaskiner i sit Hus, og da han pressede Olje af Blade, Frugter og andre Ting, er det let at indse, at hans Landsmænd forlangte hundrede Slags Elizirer af ham. De endog i Tyrkiet og Persien søgte Maschuner (De-cocter) mod en vis Sygdom staa her i stor Anseelse, og Hadjschi Ismael havde i lang Tid betjent Chanen med sin Kunst, men hans Majestæt havde ikke holdt den foreskrevne Diæt. De naturlige Følger, Slappelse og Øigt, havde snart indfundet sig, hvorover Chanen var bleven forbitret paa sin Hofslæge og havde afsat ham og i hans Sted indsat en Matrone, hvis Vidunderkure vare meget berømte.

Den gode Dame fik det heldige Indfald at foreskrive den syge Konge femhundrede Doser af en vis Medicin, der skulde have virket gavnligt i gamle Dage. I Europa vilde Til-lavningen af en saadan Recept maa-ske have været noget vanskelig, men ifølge den chiwaiske Forsatning var den let, og den stakkels Patient sagdes allerede at have taget halvhundrede til tredjindstyve af disse Piller, da han mærkede, at Virkningen var den helt modsatte og lod den flette Raadgiveriske hode med sit Hoved derfor. Dette var skeet kort før vor Ankomst, og den omtalte Bøffelkomelk havde været den sidste lægekundige Forskrift. Under mit Ophold i Chitwa vilde Chanen atter indsatte Hadjschi Ismael i hans Embede som Troldmand, Læge og Krudt-

*) Franste Vine. Neb.

**) Et af Konstantinopels Kvartierer.

fabrikant, men han afflog det, en Driftighed, der sikkert vilde have kostet ham hans Hoved, dersom den overtroiske Herfker havde vovet at komme Mirakelmageren for nær.

I Chiwa drev jeg saavel som alle mine Hadschifæller en glimrende Forretning med at uddele Belfignelser og Mandepust, og for denne Vare samlede jeg mig henved femten Dukater i Penge.

Den chiwaifke Øsbeg er jevn og ubehøvet, men den smukkeste Karakter i Mellemasten, og jeg vilde kunnet kalde mit Ophold her det allerbehageligste, dersom Skinsygen mellem Mehteren og Schytrullah ikke paa en Maade havde bragt mig i Fare, idet nemlig den Førstnævnte af Fiendskab mod min Beskytter stedse søgte at skade mig, og, da han ikke kunde drage min Egenfkab af Tyrk i Tvivl, begyndte at fortælle Chanen, at jeg kun for et Skins Skyld spillede Derwisch og sandsynligvis var sendt i et hemmeligt Grinde til Bochara af Sultanen. Jeg var underrettet om Anslaget Gang og blev derfor slet ikke forundret, da jeg kort efter min Audients fik nok en Indbydelse fra Chanen. Det var meget varmt, og jeg vilde nødtigt forstyrres i min Rolighed, men i Særdeleshed var det mig ubehageligt at maatte gaa over Slotspladsen, hvor de Fanger, der vare blevne sendte hertil fra Felittoget mod Tschaudorene, skulde henrettes. Chanen, der befandt sig i et talrigt Selskab, sagde til mig, at han havde hørt, at jeg ogsaa var erfarende i verdslige Vidensfaber og førte en blomstrende Jnscha (Stil), hvorfor jeg skulde skrive nogle Linjer til ham paa stambusk Vis, som han gjerne vilde se. Da jeg vidste, at

dette hidrørte fra Mehteren, der stod i Ry som Skjønkriver og havde uds purgt Hadschierne om mig, tog jeg det Skribetvi, der fattes hen for mig og skrev følgende Linjer: „Majestætiste, Mægtige, Frygtlige Konge og Herre! Den i Din kongelige Hyldest nedfænkede fattigste og ringeste Tjener har, med (det arabiske Ordspog) „Alle Skjønkrivere ere Daarer“ for Die, hidtil kun befatet sig lidet med Skjønkrivning og kun ihukommende (et persisk Ordspog) „Enhver Feil, der behager Kongen, er en Dyd“, har han vovet underdanigst at overrække Dig disse Linier.“

De forøvrigt i Konstantinopel brugelige Titulaturers svimlende Høide behagede Chanen meget, og Mehteren var for dum til at fatte min Hentydning. Man hød mig sidde ned, og efterat jeg havde faaet Brød og The, indbød Chanen mig til en Samtale, der idag udelukkende dreiede sig om Politik, men for at blive min Derwischrolle tro, lod jeg hvert Ord presse ud af mig. Mehteren lurede paa ethvert Udtryk for at faa sine Formodninger stadfæstede, men da alle Bestræbelser tilsidst havde vist sig at være frugtesløse, affledigede Chanen mig atter naadigt og opfordrede mig til at hente de for mig bestemte Dagpenge hos Skatmesteren.

Da jeg svarede, at jeg ikke vidste, hvor han boede, gav man mig en Jafaul med, som tillige skulde udføre andre Befalinger, og skrækkelig er Grindringen om de Dptrin, jeg oplevede i hans Nærvarrelse. I den hderste Forgaard traf jeg henved trehundrede krigsfangne Tschaudorer, der, indhyllede i Pjalter og martrede i flere Dage af Sult og Dødsangst,

faa ud, som om de vare staaede op af Graven. De vare allerede døde i to Hobe, nemlig saadanne, som endnu ikke havde fyldt det 40de Aar og skulde sælges som Slaver eller gives bort, og saadanne som paa Grund af deres Stilling eller Alder ansaaes for Afkafaler (Graa-fkjæg eller Hovedmænd) og skulde lide den af Chanen bestemte Straf. Hine førtes bort, ti til femten i Flok og lænkede til hinanden med Halsringe af Jern; disse sandt sig taalmodigt i den over dem affagte Dom og saa i deres Bøddlers Hænder ud som hundne Lam. Medens Udskilte førtes bort til Galgen eller Blokken, saa jeg otte Oldinger paa et Bink af Bøddelen lægge sig ned paa Ryggen. Man bandt Hænder og Fødder paa dem, og Bøddelen stak derpaa begge Pinene ud paa den ene af dem efter den anden, idet han lagde sig paa Ansæ paa hver Enkelt's Bryst og efter forrettet Gjærning tørrede den blodige Kniv af i den blinde Oldings hvide Skjæg. Det var et gruelt Optrin, da Dreene efter den stræffelige Handling befriedes for deres Baand og, følede sig for med Hænderne, vilde staa op. Mange stødte Hovederne mod hinanden; Andre sank afmægtige til Jorden og udbrøde i en dump Stønnen; Grindringen derom vil, saa længe jeg lever, faa mig til at ryste.

Læseren vil gys ved disse Scener, men det maa dog bemærkes, at denne Grusomhed var Gjengjæld for en ikke mindre barbarisk Handling, som Tschaudorerne den foregaaende Vinter havde udøvet mod en Aabegist Karavane, idet en rig Karavane paa to tusinde Kameler var bleven oversaldt paa Veien fra Drenburg til Chiwa og aldeles udplyndret, og

skjønt de rovgjerrige Turkmener derved vare komne i Besiddelse af mange russiske Varer, havde de dog tillige frataget de Rejsende (for største Deelen Chiwa'ske Aabegister) deres Levetøjmidler og Klæder, saa at Mogle vare sultede, Andre frosne ihjel i Orkenen, og af tresindstyve kun otte havde reddet Livet.

Forøvrigt maa denne oprørende Behandling af Krigsfanger ingenlunde betragtes som en Undtagelse. I Chiwa ved man, som overalt i Mellemasien, ikke hvad Grusomheder, og en saadan Fremgangsmaade betragtes som fuldkommen naturlig, da Sæder, Lov og Religion stemme overens med den. Da den nuværende Chan vilde skaffe sig et Navn som Beskytter af Religionen, troede han at kunne opnaa dette ved med stor Haardhed at straffe den mindste Forseelse imod den, og man behøvede kun at kaste et Blik paa en tæt tilsløret Kvinde for, saaledes som Religionen befaler det at blive henrettet ved Redschm. Mandfolkene bliver hængt og Fruentimmeret gravet ned i Jorden tæt ved Galgen indtil Brystet og stenet, men da der ingen Stene findes i Chiwa, betjener man sig af Keseker (haarde Jordklumper), hvorved det ulykkelige Offer allerede ved det tredie Aft bliver helt tildækket med Støv og det af Blod dryppende Legeme gyseligt vanziret, indtil det sidste Aandedræt befrier det fra dets Lidelser. Det var ikke alene Ugtefælsbrud, men ogsaa andre Forseelser mod de religiøse Forstrifter, som Chanen lod straffe med Døden, hvorfor Ulemærne i de første Aar af hans Regjeringstid maatte kjøle hans Religionsiver; men ikke desto mindre gaar der ingen Dag hen, uden at En eller Anden føres bort fra Chanens Audients med det

stjebnevangre „Alib barin“ (tag ham med).

Jeg havde nær glemt at omtale, at Tsjaulen førte mig til Skalmesteren, for at jeg kunde faa mine Dagpenge udbetalte, hvilket ogsaa strax skede, men jeg traf denne Herre ihsjelsat med et Arbeide, som jeg maa skildre noget nærmere, idet han nemlig var i Begreb med at ordne Ghilater (Vresklædninger), som skulde sendes til Leiren som Belønninger for Heltene. De bestode af fire Slags Silkesjortler med stærke Farver og store, guldvirkede Blomster, som jeg hørte betegne som firehovedede, tolvhovedede, tyvehovedede og fyrgetyvehovedede, men da jeg ingen maalede eller udshede Hoveder saa paa disse Sjortler, spurgte jeg om Grunden til Benævnelsen, hvortil man svarede, at de simpleste Sjoler vare Belønninger for fire afhuggede Hoveder og de smukkeste for fyrgetybe. „Er dette“, sagde En til mig, „iøvrigt ikke Skik i Rum, saa indfind Dig i Morgen paa det store Torv, og Du kan da faa en Uddeling at se.“ Dagen efter saa jeg virkelig henved hundrede Ryttere ankomme fra Leiren, bedækkede med Støv, og enhver af dem førte nogle Fanger med sig, hvoriblandt ogsaa Kvinder og Børn, bundne til Hestehalen eller Sadelknappen og havde desuden bagved sig en stor Mængde afhuggede Fiendehoveder, Vidnesbyrdene om hans Heltegjerninger. Efterat være ankommen til Torvet, afleverede han Fangerne, som han bragte Chanen eller en Stormand til Foræring, hvorpaa han aabnede Sækken og tog fat i den ene Ende, og som om det havde været Kartofler, der rystedes ud, rullede de skjægede og skjægløse

Hoveder hen for Protokolføreren, hvis Tjenere stødte dem sammen med Fødderne, indtil der var opstabet en Dynge af flere hundrede. Enhver Helt fik en skriftlig Tilstaaelse for de afleverede Hoveder, og nogle Dage derefter skede Udbetalingen.

Trods al Raahed i Sæder, trods alle disse Optrin, har jeg tilbragt de smukkeste Dage af min Reise i mit Derwischincognito i Ghiva og de dertil hørende Landstæder. Var man overhovedet venlig mod Hadshierne, saa var man det i Særdeleshed mod mig, og naar jeg viste mig offentlig, fastede de Forbigaaende, uden at jeg behøvede at tigge, Penge, Klædningsstykker og andre Gaver til mig. Men jeg vogtede mig for at modtage større Summer og uddelte mange af de Klædningsstykker, jeg fik, blandt mine Staldbrodre, idet jeg stedse gav dem det Smukkeste og Bedste, og selv, saaledes som det sømmede sig en Derwisch, beholdt det Daarligste og Fordringsfrie. Alligevel var der indtraadt en stor Forandring i mine Forhold, og, ærligt talt, saa jeg med Glæde, at jeg nu vilde kunne fortsætte min Reise herfra, vel forsynet med et kraftigt Ujse, Penge, Klæder og Levnetsmidler.

Hvad jeg oplevede paa mine Udflugter i det Fjndre, som strakte sig til Kungat, kunde afgive rigeligt Stof til at forsøge Bogen om mine Eventyr med to nye Kapitler, men jeg vil ikke trætte Læserne med Enteltheder, hvori den allerede meddelte Skildring af Sæder, Karakter og Tænkemaade kun vilde gjentage sig. I halvfemte Dag seilede jeg i Selskab med Schykrullah Bays Sviger-

fader ned ad Dyus til Kungrat,*) hvorimod vi brugte dobbelt saa lang Tid til at komme tilbage til Lands. Begge Bredder ere med Undtagelse af den Del af den venstre, hvor Dvëis Karahnebjergene hæve sig i Beiret ligeoverfor Kanli, flade og i Gjenemsnit godt bebyggede og beboede. Mellem Kanli og Kungrat er der en Øken, som man bruger tre Dage til at komme igjennem, hvorimod den anden Bred og i Særdeleshed den af Karakalpaferne beboede Egn er bedækket med Urskove. Da jeg kom tilbage til Chiwa, vare mine Venner allerede kjede af at vente og opfordrede mig til at forlade Chiwa, da den bestandigt tiltagende Hede med Føie gjorde dem bekymrede med Hensyn til vor Reise til Bochara. Jeg begav mig til Schykrullah Bay, hvem jeg skulde saa Meget i Chiwa, for at tage Afsked med ham og blev virkelig vort, da den ædle Diding søgte at overtale mig til at afstaa fra mit Forehavende ved at udlaste et skrækkeligt Billede af Bochara Scherif (det ædle Bochara) for mig. Han skildrede Emiren som en mistroisk og forræderisk Mand, der ikke alene behandlede Englænderne, men alle Fremmede fiendtligt og fortalte mig som en stor Hemmelighed, at endog en Dsmanli, hvem den afdøde Reschid Pascha havde sendt til Bochara som Lærer i Krigskunst, for nogle Aar siden var bleven snigmordet af Emiren, da han efter et toaarigt Ophold havde villet vende tilbage til Stambul.

Denne ivrige Fraraaden af Schykrullah Bay, der i Begyndelsen havde haft fuldkommen Tiltro til min

*) Mod Strømmen behøver man atten Dage for at komme fra Kungrat til Chiwa.

Egenstabs som Derwisch, var mig særdeles paafaldende, og jeg kom paa den Tanke, at denne Mand, om han end ikke havde udfundet hvem eller hvad jeg var, dog paa Grund af vor hyppigere Samværen havde gjenemskuet mit Incognito og nu sandsynligvis formodede noget helt Andet i mig. Denne ædle Diding var i sin Ungdom en Gang (1839) bleven sendt til Herat til Major Todd og flere Gange til Petersburg, ligesom han ogsaa fortalte mig, at han i Konstantinopel hyppigt og gjerne havde søgt Omgang med Frængier. Maaffe havde han der faaet en Forestilling om vor Tænkemaade og vore videnskabelige Beskræbelfer og derfor med særlig Venstabelighed taget mig i sin Beskyttelse. Da han rakte mig Haanden til Afs, perlede en hvem ved af hvilken Følelse udsprungen Taare i hans Øie.

Ogsaa Chanen fik min Afskedsveksignelse og opfordrede mig til at lægge Tilbageveien over Chiwa, da han vilde sende en Gesandt i Følge med mig til Konstantinopel for at faa den sædvanlige Indsættelse i sin Værdighed af den nye Sultan, men jeg svarede, at det var syndigt at tænke paa Fremtiden; vi maatte se, hvad Rismet (Skjæbnet) vilde bestemme. Jeg sagde Farvel til alle Venner og Bekjendte og forlod Chiwa, efterat have opholdt mig der en Maaned.

IX.

Afreise fra Chiwa til Bochara. — Tre Veie. — Godiche. — Chanka. — Druis og dens Førgesteb. — Stært Hede. — Schuragan. — Torbebag. — Japtenary. — Aflamisch — Tpiebojun. — Tienbommelig Samtale med en Kirgisjerinde om Komabelivet. — Lyngh. Streiftog af Letterne. — Karabanan trues og

venber tilbage til Tynhly. — Den nøbes til at the til Orkenen. — Løst. — Flere Kameler dg. — Skorkutuf. — Medemin Bulag. — En Hadschis Dab. — Storm. — Forsat-terens Fare. — Gjestfri Modtagelse blandt persiske Slaver. — Første Indtryk af det „æble Bochara“.

Da vi vare særdige til Afreisen og lidt efter lidt havde forsamlet os i Tøschebafens flyggesfulde Gaard, saa jeg først rigtigt, hvilken velsignelses- rig Indflydelse Chivas Fromhed havde havt paa vor Tiggerkaravane. Af de pjaltede Klæder kunde der kun hos de Sparssommeligere endnu op- dages Spor; de forrevne Beltskuer, som man havde faaet paa blandt Jo- muterne, vare blevne afløste af hvide Turbaner; alle Badsække vare blevne fyldigere, og det var glædeligt at se, at endog den Fattigste havde et lidet Væsel. Ogsaa med mig var der fore- gaaet stor Forandring, idet jeg havde et helt Væsel og en halv Kamel til min Raadighed, og medens jeg red paa det ene af disse Dyr, bar det an- det min Reisesæk, som var fyldt med Klædningsstykker, nogle Haandskrif- ter, som jeg havde kjøbt, og mine Bevnetsmidler, da jeg nu ikke, saa- ledes som i Orkenen, førte sort Mel med mig, men hvide Bogatschaer (smaa, i Faarefedt bagte Kager), Ris, Smør og endog Sukker. Kun min Klædedragt vilde jeg ikke for- andre. Vel havde jeg faaet en Skjorte, men vogtede mig for at trække den paa, da denne Overflødig- hedsgegenstand kunde have forskjølet mig, og dette vilde være for tidligt.

Vi havde Balget mellem tre fra Chiva til Bochara førende Veie, 1) over Hefaresp og Fitnek, paa hvilken Bei man gaar over Dzus ved Ky- tyrtly; 2) over Chanka og Schuruchan over Flodens hjire Bred med to Da-

ges Orken til Karaköl; 3) op ad Floden, indtil man gaar i Land ved Eltschig. Da vi besluttede at reise tillands, overlodes Balget mellem de to første Veie til vor Kervanbaschi, ved Navn Nymed, en Tadschit fra Bochara, af hvem saavel vi som en Klædehandler fra Chiva, der fulgte med os, havde leiet Kamelerne, og som ansaa Beien over Chanka for den paa denne Marsstid sikreste og bekvemteste.

Det var allerede sildigt paa Efter- middagen den 27de Juni, da vi, efter at være blevne frie for de uendelige Velsignelser og Omfavnelser, forlode Chiva gennem den hygrendste Port. Mange overdrevent Jvrige løb en halv Time bagefter os, medens deres Andægtighed pressede Taarer ud af Øinene paa dem, og de raabte ganske fortvivlet: „Hvem ved, naar Chiva atter skal glæde sig ved en saadan Lykke at kunne huse saa mange from- me Mænd indenfor sine Mure!“ Mine Reisesæller, der sad høit oppe paa deres Kameler, forstyrredes ikke deraf, men jeg paa mit Væsel besvæ- redes meget af alle disse Venstabs- htringer, indtil endog mit Dyr blev utaalmodigt og til min store Glæde bar mig bort i Galop. Først da jeg var kommen et langt Stykke forud, standfede jeg, men maatte slide længe i Tøilernerne, førend min langørede Hippogriif*) forandrede sin Galop til et raft Trav, men da jeg ogsaa vilde forhindre den deri, blev den vred og lod for første Gang sin kling- rende Stemme høre, hvis Rigdom, Øielighed og Fylde jeg forøvrigt hellere vilde have bedømt i Fraftand.

*) Hippogriif : „Hestegrib“, isølge den græske Fabellære en bevinget Hest. Reb.

Vi overnattede i det to Mile fra Chima liggende Godsche, der, trods sin Ubetydelighed, har en Kalenterchane (Herberge for Derwischer), saaledes som de findes i de mindste Kommuner i Chima og Chokand. Herfra til Chanka kom vi uafbrudt gennem dyrkede Egne; paa hele Veien fandtes der udmærket gode Morbær, og da mit Væsel endnu ilede lystigt forud for Karabanen, fik jeg Tid til at vederbvæge mig med de tommetykke Bær. Ogsaa til Chanka, hvor det netop var Torvedag, kom jeg sørend Karabanen og tog ind i Kalenterchansen, der laa i den yderste Ende af den lille By paa Bredden af en Bæk og, som sædvanligt, bestygedes af Popler og Elmetræer. Her traf jeg to halvt nøgne Derwischer, som netop lavede sig til at fortære deres Middagsdosis Opium; de tilbød ogsaa mig en dygtig Portion deraf og bleve meget forundrede over, at jeg afflog den. Istedet derfor lavede de The til mig og toge selv, medens jeg drak, deres Balmuegift. En halv Time efter vare de Begge i Drømmens Rige, og medens jeg i den ene Sovendes Afsyn opdagede Spor af indre Glædesdrømme, bemærkede jeg hos den Anden Træninger, der vidnede om Dødsangst.

Jeg havde gjerne ventet, til de vare vaagnede, for at høre deres Beskrivelse af deres smukke Drømme, men vor Karabane drog netop igjennem Byen, og jeg maatte slutte mig til den, da vi i en liden Time vilde kunne komme herfra til Dzus-Flodens Bred og, hvis der var Tid nok dertil, allerede idag skulde begynde Overfarten. Men desværre var dette lille Stykke Bei meget daarligt, idet vi bestandigt maatte omgaa Dyndet

og Sumpene, og vi kom derfor først henimod Aften til Flodbredden, hvor vi besluttede at tilbringe Natten under aaben Himmel.

Dzus, som her, sandsynligvis paa Grund af Regnskyllene om Foraaret, var temmelig bred, frembød med sine gule Bølger og temmelig stride Strøm et tiltrækkende Skue. Bredden paa denne Side var, saa langt Diet kunde naa, befranset med Træer og enkeltvis liggende Hawlier (Gaarde), ligesom man ogsaa paa den anden Side længere inde i Landet kunde se Spor af Kultur, og mod Nord tog Dseis-Karayne-Hjergene sig ud som en lodret nedhængende Sky. Dzus-Flodens Vand er i dens egentlige Leir ikke saa godt drifkeligt som i Kanalerne og Grøfterne, hvor Sandet formedelst den langsommere Strømning har sat sig noget; her derimod knasede Vandet mellem Tænderne, som om man havde bidt i en Kage af Sand, og det kan først nydes, naar det har staaet nogle Diebliske. Om Vandets ferste og gode Smag paastaa Indbyggerne i Turkestan, at ingen Flod paa Jorden, ikke engang Nil Mubarek (den velsignede Nil) i saa Henseende kan sammenlignes med Dzus. I Førstningen troede jeg, at den gode Smag kun hidrørte fra den Glæde, hvormed vi fra den vandløse Orken kom til dens Bredder, men ogsaa jeg maa indrømme, at jeg, saa vidt mit Kjendskab til Vand strækker sig, hverken i Asien eller Europa har truffet nogen Flod eller Rilde, der har indeholdt saa velsmagende Vand som Dzus.

Tidligt næste Morgen blev der truffet Anstalter til Overfarten. Saavel her som ved Ørten, Hesa-resp og paa andre Steder ere Færge

skederne Statseieendom og bortfor-
pagtes til Private, som kun tør færges
saadanne Reisende over, der af Cha-
nen have faaet en Betef,*) som ud-
færdiges mod en ubetydelig Afgift.
Hadshierne havde et Fællespas, men
jeg havde forsynet mig med et sær-
skilt, der løb saaledes: „Det til-
kjendegives Grændsevogterne og Told-
betjentene, at Hadshi Mollah Abdur
Reschid Efendi har faaet Tilladelse.
Ingen maa fortrædige ham.“

Politiet lagde os ingen Hindrin-
ger i Beien, og Spørgsmaalet dreie-
de sig kun om, at vi som Hadshier
ikke vilde betale Noget for Overfar-
ten med et Chanen tilhørende Far-
tøj, hvilket Færgemanden i Først-
ningen ikke vilde indrømme, men om-
sider samtykkede han i at vise os den
Besgjerning at sætte os, vort Gods
og vore Væsker over til den anden
Side. Overfarten begyndte Kl. 10
Ti om Formiddagen, og først ved
Solens Nedgang naaede vi en steil
Bred, som til Høire strakte sig til
den Schurachanske Kanal. Den store,
egentlige Flod tilbagelagdes i en
halv Time, men Strømmen førte os
saa langt ned med sig, at da vi havde
naaet det attraaede Punkt ved at
seile op og ned ad andre Flodarme,
var Dagen forløben under en saa
brændende Hede, som jeg kun sjelden
havde oplevet Mage til. I Hoved-
løbet gik det ret godt, men i Side-
armene løb vi paa Grund ved hvert
tiende Skridt, og Mennesker og Væ-
sker maatte da forlade Fartøiet, til
det blev flod og atter gaa ombord,
naar det havde tilstrækkelig dybt
Farvand, en Omflytning, der var et
meget besværligt Arbeide med Væ-

lerne, især med nogle gjenstridige,
der maatte løstes ind og ud ligesom
hjælpelese Børn. Jeg maa endnu
le, naar jeg husker paa, hvorledes
den langbenede Hadshi Fatub tog
sit lille Væsel paa Ryggen og holdt
fast ved dets ned paa hans Bryst
hængende Forben, medens det stæl-
vende Dyr søgte at stjule sit Hoved
bag Tiggerens Nakke.

Vi maatte vente en Dag paa den
omtalte Bred ved Schurachan, indtil
Kamelene vare blevne satte over.
Den 29de Juni brød vi op og drog
gjennem det af Osbejer beboede
Landskab Sapkenary (Kanalbred),
der overalt er gennemfaaret af
Grøfter. Sapkenary danner en otte
Mile lang og fem til sex Mile bred
Dase, der er temmelig godt dyrket,
men efter den begynder Orkenen,
hvis Rand, Affamisch kaldet, har
gode Græsgange og beboes af Kir-
gisere. Ved Affamisch fortsatte
Karavanen langsomt sin Vandring,
hvorimod Kervanbaschien, jeg og to
andre Rejsefæller, der kunde stole
paa sine Væslers Hlindhed, gjorde
en Afstikker til det af vor Bei lig-
gende Schurachan for paa Torvet at
kjøbe Levnetsmidler eller, rettere
sagt, adspredde os.

Schurachan, der er omgivet af en
forsvarlig Jordvold, indeholder kun
saa Baaningshuse og bestaar for
største Delen af 320 Kramboder, der
aabnes to Gange om Ugen og besøges
af Nomaderne og Omegnens Beboere.
Det Hele tilhører Emil hl Amira,
eller Chanens ældre Broder, som
har en smuk Have her. Jeg lod mine
Ledsagere gjøre Indkjøb og trak mig
tilbage til den udenfor Byens Port
liggende Kalenderchane, hvor jeg saa
flere ved den dræbende Brug af

*) En Pasjerbedel, ordret „en Skrivelse.“

Opium, Beng, (der tilberedes af Hør) og Dschers til Venrade udma-grede Dervischer ligge, skrækkeligt vanhelkede, paa den fugtige Jord i fine mørke Celler. Da jeg fremstillede mig for dem, høde de mig velkommen og lode hente Brød og Frugter til mig, men da jeg hød dem Benge, gavede de sig til at le, og man fortalte mig, at flere af dem i over tyve Aar ikke havde taget Benge i Haanden. Omegnen ernærer sine Dervischer, og i Løbet af Dagen saa jeg ogsaa flere statelige øsbegjiste Ryttere ankomme, af hvilke enhver bragte Et eller Andet med og derfor fik en Tschilim (Pibe), hvoraf han indsu-gede sin Indlingsgift. I Chiwa er „Beng“ det mest hndede Bedøvelses-middel, og Mange ere forsaldne til denne Last, da Bin og andre stærke Drikke ere forbudte i Koranen og de-res Ndhelse straffes med Døden af Regjeringen. Da det var blevet sil-digt, gik jeg ud paa Torvet for at opsøge mine Venner, men havde ondt ved at bane mig Bei gennem den bøl-gende Mængde. Alle vare til Hest, baade Rjovere og Sælgere, og pudsigt var det at se, hvorledes Kir-giserinderne, der sad til Hest med store Lædersække med Kimis,*) holdt Mabningen af Sækken over den For-langendes Mund, hvorved Færdighe-den var saa stor paa begge Sider, at der kun sjældent gik nogle Draaber til Spilde.

*) Stærkt syret Hoppe- eller Kamelmelk, i hvis Tilberedelse Kirgiserne udmærke sig. Nomaderne i Mellemasien benytte den som en berusende Drik, og det er en anerkjendt Genskab ved den, at den gjør Enhver sed. Jeg har flere Gange smagt paa den, men aldrig kunnet drikke mere end nogle faa Draa-ber, da den stærke Syre snærpede Munden sammen paa mig og gjorde mine Tænder gumme i flere Dage.

Da jeg havde fundet mine Bedsa-gere, begavede vi os paa Bei'en efter Karabanen, der allerede havde faaet et Forspring af fem Timer før os. Dagen var ubestribelig hed, men lykkeligvis stødte vi, skjønt Egnen var sandet, hist og her paa Kirgiser-tele, og neppe havde jeg nærmet mig et af dem, førend Kvinderne viste sig med sine Lædersække og kom formeligt op at skjændes, naar jeg ikke vilde modtage Noget at drikke af enhver af dem. At lædste en tørstig Reifende i Sommerens Hede, betragtes som den høieste Grad af Gjestfribed, og man viser Kirgiseren en Velgjerning ved at give ham Velilghed til at op-sylde dette Bud. I Karabanen ben-tede man allerede med største Utaal-modighed paa os, da vi fra nu af kun skulde bevæge os om Natten, hvilket var en stor Vettelse baade for os og for vore Dyr, hvorfor der strax efter vor Ankomst brødes op, og seagtigt var Synet af den i Maane-skinnet vandrende Karavane, der havde den dumpt rullende Druks paa sin høire Side og Tartariets skrække-lige Orken paa sin venstre. Næste Morgen leirede vi os paa en høide ved den nævnte Flod i en Egn, der fører Navn af Tsjebojun, d. e. Kamel-hals, sandsynligvis ejter Flodbred-dens Krumninger, og i nogle Maa-neder behoes af Kirgiserne. I en Tid af ti Timer saa jeg tre kirgisiske Familjer, der opholdt sig i høist tre Timer i vor Nærh. d og derpaa atter drog videre. De skaffede mig et uovergaaeligt Billede af Komabeli-vet, og medens jeg talte med en Kir-gis: rinde om denne omslakkende Til-værelse, sagde hun smilende: „Vi skulle dog vel ikke være ligesaa dovne som I Mollaher og sidde hele Dage

paa en Blet? Menneſket maa bevæge ſig; thi ſe, Solen, Maanen, Stjernerne, Vandet, Dyrene, Fuglene, Alt bevæger ſig; kun de Døde og Jorden blive liggende!" I det jeg vilde gjøre min philoſoferende Nomadinde, der var ſyſſeſat med at afbryde Teltet, forſkjellige Indvendinger, hørtes der i det Fjerne en Skrigen, hvoraf jeg kun kunde forſtaa Ordet Hyri! Hyri! (Ulven! Ulven!), og ſom et Lyn for Kirgiſer inden ud til den i Fraſtand græſſende Hjord, og hendes Raab gjorde den Virkning, at Ulven for denne Gang lod ſig nøie med den fede Hale af et Faar og tog Flugten. Da hun kom tilbage, havde jeg gjerne ſpurgt hende om det Fordelagtige ved Ulvebevægelsen, men hun var alſtør brøbet over ſit Tab, hvorfor jeg vendte tilbage til Karavanen.

Før Solnedgang begave vi os paa Beien og vandrede uafbrudt langsmed Floden, hvis dybtliggende Bred næſten overalt er bevoget med Bidier, høit Græs eller Krat. Skjønt Beien mellem Chiwa og Bochara var bleven ſkildret ſom beferdet, havde vi dog hidtil kun truffet Grændſevogtere eller omvankende Nomader, men ingen Reijende og bleve derfor forundrede, da fem Ryttere ved Midnatstid nærmede ſig os i raſt Trav. Det var chiwaiſke Rjodemænd, ſom i fire Dage vare komne hertil fra Bochara over Karaköl og bragte os det glædelige Budſkab, at Beiene vare fuldkommen ſikre, og at vi om to Dage vilde møde deres Karavane, der var bleven noget tilbage.

Da vi forlode Chiwa, hørte vi, at Telle-Turkmanerne gjorde Beiene til Bochara uſikre, fordi Emiren havde forladt Byen med ſin Hær, hvorfor

vor Kervanbaſchi ogſaa i ſit ſtille Sind havde næret viſſe Bekymringer; men nu vare diſſe fjernede, og vi gjorde os Haab om at ſtulle om ſex eller otte Dage naa Maalet for vor Reije uden at tilbringe mere end to Dage i Orkenen mellem Druſ og Karaköl uden Vand. Den følgende Morgen leirede vi os ved Tynhſh, Levningerne af et forhenværende Fort, paa en liden Bakke, ved hvis Fod Druſ-Floden løb, og ſom paa denne Side var bedækket med det deiligſte Grønt. Herfra gaar der en Wei i nordøſtlig Retning gjennem Sandørkenen Chalata-Tſchölh, ogſaa Diſhan batirdigan*) (Livsødelægger) kaldet, men ſom kun beſøges om Vinteren efter stærkt Sneſald, naar Karaköl-Beien gjøres uſikker af Turkmanerne, ſom paa denne Aarſtid kunne ſtreife uhindret om overalt, efterſom Druſ da fryſer til.

Heden tiltog imidlertid med hver Dag (vi vare i de første Dage af Juli, men faldt os dog ikke ſynderligt til Beſvær, da vi holdt hvil hele Dagen igjennem paa Bredden af en ſtor Flod med ferſt Vand, og vi glædede os ret hjerteligt, naar vi tænkte paa Kahriman Alta og andre Steder i den ſtore Orken mellem Chiwa og Gømyſchtepe; men vi bleve ſnart forſtyrrede i vore behagelige Betragtninger og ved et Indfald af nogle turkmanſke Eventyrere bragte i en Fare, der nær havde beredt os Alle et ſkrækkeligt Endeligt, og af hvilken vi kun frelſtes ved en ſærlig Beſtemmeſe af Skjæbnen, hvad jeg denne

*) Egentlig batirburgan, partic. præſ. af Gjemingsordet batirmaſ, tilintetgjøre, ødelægge.

Gang maatte indrømme Østerlænderne.*)

Ved Daggry den 4de Juli mødte vi paa vor natlige Vandring^{to} halvt nøgne Mennesker, der allerede i Frastand raabte til vor Karavane og, da de vare komne os nær, fremkom med det Udraab: „En Bid Brød! En Bid Brød!“ Jeg var en af de Første, som bødte dem Brød med Faarefedt, og da de havde spist lidt deraf, begyndte de at fortælle os, at de vare Baadsførere fra Hefaresp og blevne overfaldne af nogle røverse Tekker, der havde frataget dem deres Baad, Klæder og Brød og ikke ladet dem beholde Andet, end Livet. Røverne vare halvandethundrede i Tallet og havde i Sinde at overfalde nogle sig her opholdende Kirgiseres Hjorder. „Flygter eller skjuler Eder for Guds Skyld; thi om nogle Timer maa I møde dem, og om I ogsaa Alle ere fromme Pilgrime, ville de dog efterlade Eder nøgne og uden Dyr eller Levnetsmidler i Ørtenen; thi den vantroende Tekke er istand til Alt.“ Vor Kervanbaschi, der allerede to Gange var bleven plyndret og kun med Nød og neppe havde frelst sit Liv, behøvede forøvrigt ikke disse Raad; thi neppe havde han hørt Ordet Tekke, førend han i en Fart kommanderede Omkring og tiltraadte Tilbage-toget saa hurtigt, som det var de staffels tungt belæssede Kameler muligt. Alt have villet flygte med Kameler for turkmanse Heste, vilde naturligvis været Daar-

skab; men efter vor Regning kunde halvandethundrede Ryttere kun være gaaede over Floden mod Ost, og medens de forsigtigt droge henad Weien, kunde vi maasse igjen naa Tynhtly og med fulde Bindsække kaste os ind i Chalata-Sandørtenen, hvor der i det mindste var Mulighed for, at vi kunde redde os. Efter uhyre Anstrengelser kom vore Dyr ganske udmattede til Tynhtly, og her maatte vi unde dem en Smule Græsgang og Hvil, da det ellers vilde været umuligt at have tilbage-lagt den første Station i Sandet. Vi tøvede derfor henvend tre Timer her, fulde af Bekymring, indtil Bindsækkene vare blevne fulde, og der var blevet gjort Forberedelser til at tiltræde den stræftelige Vandring.

Klædehandleren fra Chiwa, der allerede en Gang var bleven udplyndret af Turkmanerne, havde imidlertid overtalt flere Hadschier, der havde fulde Sække, men intet Mod, til hellere at skjule sig med ham i Krattet paa Flodbredden, end i Hundedagene (Saraton) at drage med Kervanbaschien ud i Ørtenen, hvor man var udsat for at omkomme af Tørst eller ved den saakaldte Lebbad (en brændende hed Vind). Han skildrede Farerne saa levende, at Flere skilte sig fra os, hvortil endnu kom, at der viste sig et tomt Fartøi paa Floden, og da Skibsfolkene nærmede sig Bredden og tilbødte at føre os til Hefaresp, begyndte Alle at vasse, saa at vi snart kun vare fjorten tilbage, som vedblivende holdt fast ved Kervanbaschiens Plan. Det var et af de vigtigste Øieblikke paa min hele Reise. Tilbagekomsten til Chiwa kunde, tænkte jeg, kuldstaa hele min Rejseplan, overalt truede der mig

*) Hos de gamle Grækere tænktes Skjæbnen dels som staaende over Gubernerne, dels som bejremt af dem; hos Muhamedanerne falder Skjæbnen sammen med Guds uforanderlige Villie. Den Kristne ser i Skjæbnen Guds Forsyns Styrelse. Feb.

jo Livsfare, derfor fremad, hellere omkomme ved Elementernes Raseri, end ved Turkmanernes Pinsler. Jeg blev hos Kervanbaschien, og det Samme gjorde Hadjschi Salih og Hadjschi Bilal. Skilsmisjen fra Staldbrødrene paa en saa lang Rejse var smertelig; Fartøiet vilde allerede til at støde fra Land, da de, der vare ombord i det, foreslog et Fal.*) Stenene bleve uddelte, og neppe havde Hadjschi Salih med Afenderblif forkyndt et lykkeligt Udfald, før end næsten alle Hadjschier forlode Fartøiet og atter forenede sig med os. Da Alt nu var i Orden, brøde vi for at forebygge enhver yderligere Vallen hurtigt op, og Solen var endnu ikke gaaet ned, førend vi befandt os paa Beien til Ørkenen med Lynghys Ruiner paa vor ene Side.

Hvorledes jeg og mine Rejsefæller vare tilmode, da vi allerede en Gang havde oplevet Ørkenens Rædsler, kan man let forestille sig. Vi vare reiste fra Gømhachtepe til Chiva i Mai, nu var det Juli, hist havde vi havt Regnvand, og her fandtes der engang bitre Rilder. Med ubestribelig Vængsel hang vore Dine ved den sig til Høre fra os mere og mere fjernende Ørus, som den nedgaende Sol belyste dobbelt skjønt med sine sidste Straaler; endog Kamelerne, der dog vare blevne godt vandede, førend vi brøde op, saa med deres

udtryksfulde Dine længe hen mod hin Kant.

Der viste sig allerede nogle Stjerner paa Himlen, da vi naaede Sandørkenen, iagttagende den største Stilhed undervejs, for at Turkmanerne, der sandsynligvis vare tæt ved os og ikke kunde se os i Nattens Mørke (thi Maanen stod først sildigt op), heller ikke skulde høre os. Lyden af Dyrenes Stridt tabte sig i den bløde Bund, og vi frygtede kun for, at vore Øsler, hvis Stemmer kunde høres langt borte i den stille Nat, skulde faa Lyst til at synge, og jeg maatte le hjerteligt over det Forebyggelsesmiddel, som anvendtes, naar et af dem lavede sig til at begynde en Ouverture. Genimod Midnat kom vi til en Strækning, hvor Alle maatte stige af, da baade Kameler og Øsler sank til Knæerne i den fine Sand, som desuden dannede en uafbrudt Vafferække. I Aftenens Kjælighed kunde jeg endnu udholde den uafbrudte Vandring i Sandet, men henad Morgenstunden mærkede jeg, at min Haand begyndte at svulme op af, at jeg støttede mig saa fast paa Stokken, hvorfor jeg lagde mit Gods paa mit Øsel og satte mig op paa Kamelen, som vel skred afsted med tungt Aandedræt, men dog mere end jeg med mit halte Ben befandt sig i sit Element i Sandet.

Vort Morgenhvilested den 5te Juli havde det betydningfulde Navn Adamkrylgon (d. e. Stedet, hvor Mennesker gaa til Grunde), og man behøvede kun at kaste et Blik paa Synskredsen for at erkjende, at Betænelser var rigtig. Man forestille sig et uoverstueligt Sandhav, der snart, ligesom det af Stormen oprørte Hav, danner høie Sandbover,

*) Orakel, som enten bestaar i, at man læser Koranen eller en anden hellig Bog op paa Lykke og Fromme og søger et til Guds Ønsker svarende Sted, eller at man, saaledes som det bruges i Mellemasien, forbeholder trebitte smaa Stene blandt et Selskab, hvorpaa Enhver maa foredrage de tre sidste Surer i Koranen ligesaa mange Gange, som han har faaet Stene.

snart, ligesom en stille Jndfjøs af lette Zephyrer bevægede Speilflade, frembringer bløde Hølgeslag. Ingen Fugl er der at se i Luften, ingen Drm eller Torbist at se paa Jorden; der findes kun Spor af udslukket Liv, Knoklerne af de her omkomne Mennesker og Dyr, som enhver Forbigaaende samler sammen i Bunker, for at de skulle tjene til Bevisjere. At vi vare i Sikkerhed for Turkmaernerne, behøver neppe at bemærkes, da ingen Hest i Verden her vilde kunne tilbageslægge en eneste Station; men om Elementerne ikke vilde lægge Hindringer i Veien for os, var en Tanke, som rokkede al østerlandst Ligeegyldighed, hvorom mine Rejsesjællers mørke Udseende hele Veien gjennem Chalata var det bedste Vidnesbyrd.

Følge Kervanbaschiens Udjagn havde vi i det Hele paa denne Veien kun sex Dagsrejser fra Tynhly til Bochara, hvoraf den ene Halvdel gik gjennem Sand og den anden over en fast Slette, som hist og her skulde været bevoget med Græs og til visse Tider blive besøgt af Hyrder, og vi vilde derfor ifølge vor tidligere prøvede Beregning paa Grund af vore Vædersættes Jndhold kun have behøvet at frygte for en eller halvanden Dags Vandmangel; men allerede den første Dag bemærkede jeg, at Druvandet ikke svarede til vor Beregning, da den kostbare Vædske, trods al Sparommelighed, bestandigt aftog mere og mere, hvilket jeg tilskrev Solen eller vor egen Fordampning. Denne Omstændighed bød mig at passe paa min Vædersæk med fordoblet Opmærksomhed, hvilket alle de Andre efterhaanden gjorde mig efter, og det var pudsig at se, hvor

fast de Sovende holdt deres Vædersækter omfavnede. Trods den brændende Hede, maatte vi gjøre Dagmarscher paa fem til sex Timer, da vi jo før vi kom ud af Sandet havde saa meget Mindre at frygte af den farlige Vind Tebbad*), der paa den faste Slette kun kunde plage med Feberanfald, men i Sandet begravede Alt i et Dieblif. De stakkels Kameler bleve derfor overanstrengte; trætte af den natlige Flugt, havde de be- traadt Ørkenen, og det var intet Under, at nogle bleve syge af Lidelse-ferne af Sandet og Heden, saa at to døde den 6te Juli paa Hvilestedet Schorchutuk. Schorchutuk betyder Saltkilde, og der skulde ogsaa være en Kilde her, hvor Dyrene kunde vandes, men Stormene havde stoppet den aldeles til, og man havde i det mindste maattet grave en Dag for at gjøre den brugelig.

De tre Dages Hede havde iøvrigt ogsaa uden Tebbaden berøvet os Alle Kræfterne, og to af vore fattigere Rejsesjællere, der maatte gaa ved Siden af deres udmattede Dyr og havde druffet alt deres Vand, bleve saa syge, at vi maatte binde dem paa Kamelerne, da de vare ude af Stand til enten at ride eller sidde. Derhos bleve de ovenikjøbet dækkede til, og saa længe de kunde tale, vare „Vand, Vand“, de eneste Ord, de sagde. Desværre negtede endog deres bedste Venner dem den frelsende Drik, og da vi den tredie Dag (den 7de Juli) kom til Medemin Bulag**) befriede Døden den ene af dem fra Tørstens

*) Tebbad er et persisk Ord, som betyder Febervind.

**) Medemin Bulag betyder Medemins Kilde; vi foresandt den i samme Tilstand som Schorchutuk.

skræffelige Kvaler. Han var den ene af de tre Brødre, som havde mistet sin Fader i Mekka, og jeg var tilstede, da den Ulykkelige opgav Anden. Hans Tunge var ganske sort og Ganen hvidgraa, men Træfene isøbrigt ikke synderligt vanhelbede, med Undtagelse af, at Læberne vare skrumpede sammen, hvorfor Munden stod aaben. Alt Vand skulde

kunne have hjulpet ham i denne syge Tilstand, tror jeg neppe, og hvem skulde desuden have givet ham det? Det er skræffeligt at se, hvorledes Faderen skjuler sit Vandforraad for Sønnen, Broderen sit for Broderen; thi enhver Draabe er Liv, og under Tørstens Kvaler gives der hverken Opofrelse eller Udelmodighed, saaledes som i andre Livsfarer. (Fortf.)

Vor Tids Ungdom.

V.

I August Maaned ifjor var der et almindeligt tyff Studentermøde ved den gamle Borg Ruffhäuser i Garmgen. For et Par Mennefsaalbre siden var der et andet Studentermøde, der har faaet et Slags historisk Betydning; dengang var det paa Luthers gamle Borg Wartburg. Det var den akademiske Ungdoms Frihedstrang, der fik sit Udtryk ved denne Fests. Det var i den hellige Allianses Tid; den Frihed, der var lovet det tyffe Folk under Krigen med Napoleon, kom ikke, men Haabet og Tanken om den, var mest levende hos Ungdommen og slog ud i den Tids Frihedsfange. Saaledes vil Ungdommen altid ligesom bære Fremtidens Ideer; den gribes stærkest af det Gode, som er oppe i Tiden; i den Alder vibrerer Strengene stærkest. Frijs Reuter har i sit Fangeliv fortalt os, hvorledes det dengang gif med dem, der drømte om Tydsklands Frihed og Enhed. Men senere kom baade Enheden og Friheden; og hvad de tyffe Studenter havde talt og spærmet for i Wart-

burg og Hambach, denne Drøm blev til Virkelighed i Speilsalen i Versailles i 1870, og denne Virkelighed var næsten endnu mere fantastisk, end Ungdommens Drøm.

I Tydskland er Studenterfamentomster ikke saa almindelige som i de skandinaviske Lande, og en saadan Fests har derfor ligesom lidt større Betydning; den giver Barsel for Fremtiden. Det, som rører sig i Tiden og bevæger den, faar hos den akademiske Ungdom sit stærkeste og mest levende Udtryk, og derfor kan det jo have sin Interesse at se, hvad der fører disse Skarer af tyffe Studenter sammen. Vi kunne maaffe derfra hente Tegnet paa den nye Tid, og saa ville vel de Fleste tro, at denne nye Tid skulde betyde Tankens Frigjørelse, ligesom hine gamle Studenterfester, der var et Barsel for Folkets politiske Frihed. Men saaledes forholder det sig ikke. De Ideer og Tanker, der ifjor høst førte de tyffe Studenter sammen paa Ruffhäuser fra Berlin og Leipzig, fra Jena og Halle, fra store og smaa Universiteter baade fjernt og

nær, det var ganske andre Tanker, rigtignok baarne af Fædrelandskjærlighed, og maaske var den gamle Borg valgt af Hensyn dertil; thi enhver Tysker ved, at i Borgens underjordiske Hal „sidder den gamle Keiser Friedrich Barbarossa og venter paa, om Riget skulde behøve hans Hjælp.“ For Tiden ser det ikke ud dertil; thi den gamle Keiser har en god Substitut i Manden i Barzin*). Men nu kommer det Beshnderlige, denne Kantser, der nu vil grunde det tyske Rige, han maa slet ikke have fulgt med Tiden; han maa ikke have læst de nye Tidsskrifter eller kjende til de store videnskabelige Fremskridt, der har annulleret Kristendommen, hvilket en Videnskabsmand har forfattet Bjørnsfjerne Bjørnson. Denne tyske Rigs-kantsler vil grunde det tyske Riges Samsundsbygning paa Kristendommen; han har ved sit Forslag om Arbejderforsjrgelse klart og bestemt udtalt denne Tanke. Nu, det kan til Nød gaa an; Bismarck er jo gammel og altsaa vel en liden Smule idiotisk; men det Utrolige er, at den tyske Ungdom slutter sig til ham; at denne Ungdom, der altid har baaret og altid vil bære Tidens bedste Tanker, dens Haab og Længsel, at denne Ungdom, ikke blot den enkelte, men skarevis, selv fra de store Universiteter, slutte sig om denne Tanke og om den Mand, der bærer den frem. Jeg skal meddele et tildels ordret Referat af de tyske Blades Beretning om denne Fest.

Indbydelsen til denne almindelige tyske Studenterfest er udgaaet fra: Verein deutscher Studenten in Leip-

zig, Deutsch-nationaler Studenten-Verein in Halle, Vereinigung der Studenten zur Pflege des Deuththums in Berlin. (1: Foreningen af tyske Studenter i Leipzig, den tysk-nationale Studenterforening i Halle, Studenterforeningen til Tyskhedens Fremme i Berlin.) I indtrængende Ord mindes der om de Farer, der nu truer det tyske Rige indenfra, og Ungdommen opfordres til at værne om „deutsche Art und deutsche Sitte, für deutsche True und deutschen Glauben. Die unheimlichen Mächte der nackten Selbstsucht und der weltbürgerlichen Vaterlandslosigkeit, der Entfittlichung und der Entchristlichung unterwühlen den uraltfesten Boden unseres Volksthumts“. (1: tysk Art og Skik, for tysk Trofast og Tro. Vor Folke-karakters urgamle faste Grundbold undergraves af de fiendtlige Magter, der træde frem i den nøgne Egenkærlighed og den verdensborgerlige Fædrelandsløshed, og idet man vil nedbryde gode Sæder og afflasse Kristendommen). Man erindres om, at Ungdommen bærer Landets Fremtid. I Festen deltog omtrent 500 Studenter fra næsten alle tyske Høiskoler. Der holdtes begejstrede Taler af studerende fra Universiteterne i Leipzig, Berlin, Halle, Göttingen, Breslau, Greifswald. Mogle Udtryk i disse Taler betegne Festens Karakter og den Mand, der herskede i den. Stud. hift. Hahn, Leipzig: „Seit 1500 Jahren haben unsere germanischen Väter in christlichen Glauben die Grundprincipien ihres Volkslebens erkannt und daran fest gehalten mit aller Kraft. Nicht der Kampf eines Dasein, nach die Lehre des Manchestertthums ist der Lebens-

*) Den tyske Rigs-kantsler, Hift Bismarck. Red.

zweck eines Volkes, sondern die einzelnen Glieder müssen sich als Brüder betrachten und lieben, nur im solidarischen Zusammenwirken. Aller kan wahres Volksglück erblühen. (∴ ∫ 1500 Aar have vore germaniske Fædre i den kristelige Tro erkjendt Grundprincipet for sit Folkeliv og med al Kraft holdt fast ved den. Et Folks Livsmaal bestaar ikke i Kamp for en Tilværelse efter Manchestermændenes Lære*), men de enkelte Personer maa betragte hverandre som Brødre og elste hverandre som saadanne. Alle maa virke sammen for Alles Bedste. For Alle kan (saaledes) sand Folkelyst og opblomstre). Stud. med. Krüger, Berlin: „Er (Bismarck) hat auch die anderen Frage, die unsere Zeit bewegen, in die Hand genommen, und zwar auf dem Boden des praktischen Christenthums. Wo finden wir die Norm dafür? In der Bibel!“ (Han (Bismarck) har ogsaa taget op de andre Spørgsmaal, som bevæger vor Tid og det paa den praktiske Kristendoms Grund. Hvor finde vi Rettefnoren derfor? ∫ Bibelen!) Der affendtes Telegrammer til Keiser Wilhelm og Bismarck. ∫ Telegrammet til Bismarck heder det:

*) Manchestermænds ∴: et politisk Parti, som beskæftiger sig meget med Spørgsmaalet om Voldbestyttelse og Frihandel. Keb.

„De ved Ruffhäuser forsamlede Studenter sender sin Hilsen og sin Ed til Fyrst Bismarck, den Mand, der paa Kristendommens Grund har begyndt at løse det store Spørgsmaal, der bevæger Tiden, og love engang med ham at ville kæmpe for det samme Ideal.“

Naar jeg læser alt dette, spørger jeg mig selv: er de Mænd, der her (i Norge) ville bringe den nye Tid frem, ubekjendte med alt dette? Ved de ikke, hvilken dyb og stærk Understrøm der løber i Tiden og som peger henimod en Fornæelse af den nuværende Samsundsordning efter hin gamle Læres Principer. Overalt kan dette spores mere eller mindre klart. Det er vel saa, at meget i denne dybe og stærke Understrøm kun omfattes af dem, der søge det med Sympathi. Men mange Udtalelser er klare og tydelige; de vidne om en vaagnende Erkjendelse af denne Læres Magt og Sandhed, der maaste siden Korstogenes Tid aldrig har været saa stærk som nu; thi den Tid, vi gaa imøde, er i Virkeligheden en ny Korstogenes Periode. Vaade i Orienten og Europa er det Kamptegnet; men at den akademiske Ungdom i Tyskland nu aabent ogsaa kæmper under dette Mærke, er et af de betydningsfuldeste og lyseste Versler for Fremtiden.

Den Ugifte.

(Fortælling af Marie Mathusius.)

Juledagene var forbi, og det uden noget Lykspil. Da vi kom fra Kirken første Juledag, fortalte Eugenie mig meget lykkelig, at hendes Fader havde tilladt hende at lade være at spille, ja at han havde opgivet det hele Skuespil. Paa min Bøn var Papa strax beredvillig, sagde hun,

og forunderligt er det, kjære Anna, tilføiede hun eftertænkstomt, at jeg i Forveien havde bedet Gud alvorligt om at høie min Faders Hjerte, og han har gjort det. — Jeg kunde oprigtig forsikre hende om, at det ogsaa var mig kjært. Kollens Indøvelse havde jo foraarsaget mig saa megen Uro og saa mange ubehagelige Følelser. Grunden til Hr. v. Müggeburgs Eftergivenhed troede jeg forøvrigt at ane, og Anelsen bekræftede sig siebliffeligt; Eugenie maatte i Forældrenes Navn indbyde os alle til Nytaarsdag, derimod var der ikke for mig længere Tale om den tidligere Indbydelse til anden Juledag og til Nytaarsaften. Anden Juledag skulde der have været Generalprøve paa Udstillingen, og paa Nytaarsdag skulde Opførelsen have gaaet for sig; at den blev indstillet, var en ydre Foranledning til ogsaa at lade Selskabet bortfalde. Men jeg var tidligere stet ikke bleven betragtet som fremmed paa Slottet og havde i Festsitider næsten daglig været der. Dette var den første bitre Forsmag af en dyb og fuld Kalk.

Juleaften var Hr. v. Müggeburg først bleven opmærksom paa mig og Rudolf, jeg var paa Slottet for som sædvanlig at bringe Hr. og Fru v. Müggeburg mine smaa Arbejder og blev som sædvanlig rigelig overøst med Foræringer af dem. Rudolf og Baron v. Reiking vare der som Julegjæster, og Rudolf var saa fornøiet og lykkelig, at han hensynsløst overøste mig med Opmærksomheder. Kun nogle Gange havde jeg mødt Hr. v. Müggeburgs forfærdende Blikke, jeg kjendte ham altfor godt til ikke at læse Sandheden deri. Rudolfs Valg var ikke hans Valg — en bitter Skuf-

felse. Ophævelsen af Festsfuespillet saavel som af Indbydelsen til mig overtydede mig om, at mit Termometer ikke havde vist feil. Jeg gjenlevede en sørgelig Juledag.

Anden Juledag gik jeg otter i Kirke, ikke for at opbygge mig, men kun for at se Nogen fra Slottet. De vare alle der, og Rudolf vendte ikke sit Die fra mig. Efter den eiendommelige Maade, hvorpaa jeg opfattede Guds Veie tænkte jeg ved mig selv: Disse Hindringer sendes for at fæste Rudolfs Hjerte saameget fastere til mig og gjøre ham ædel og mandig. Der gik som et Lys op for mig, og Sagen var færdig og afgjort. Under hele Prædikenen fordybede jeg mig i Billeder af Fremtiden, jeg saa mig selv som en udmærket Fru, beundret, elsket af Fattig og Rig, Svigerforældrenes Stolthed, Eugenes Yndling, — selv Urnoib skulde komme til at tilflaa, at han havde taget feil af mig, han maatte overhovedet komme tilbage fra sine Særegenheder, alt gjennem mig. Jeg feirede i denne Stund saamange Triumfer, at jeg gik fuldkommen trostet ud af Kirken.

Samme Eftermiddag gik jeg frem og tilbage i Haven langs med Statuetten, som stode i Haven fra Veien. Rudolf og Baronen kom ridende ud af Parken og standsede foran mig. Rudolf rakte mig en liden hvid Pakke. Her er det Bind af Arion, som De nylig ønskede, sagde han. Jeg takkede, og han red hurtigt videre.

Dette korte Møde var betydningsfuldere for os begge end en Selskabsaften. Jeg gik op paa mit Soveværelse og aabnede Pakken, en ualmindelig smuk, halv udspungen Maanedskroge laa paa Bogen. Jeg

Begyndte at blade i Bogen, mit Haab om at finde et Tegnet blev ikke skuffet. — De første Linier af en Sang var understrøget med Bløant.

Trofast Kjærlighed er stille,
Hjertet taler uden Ord.
Lause, varme Blikke ville
Thde, hvad derinde bor.

Mit Hjerte slog heftigt, det sagde Ordene efter i den høieste Bevægelse, og aldrig, aldrig skal denne Følelse ophøre, søiede jeg til. Jeg var den hele Dag som en Drømmende.

Arnold kom en Aften med sin Søster, Frits var ogsaa hjemme og havde hurtigt sluttet Venstabs med Arnold. De syntes Alle meget fornøiede, men jeg mente, at jeg havde en Himmels i Hjertet og drømte mig stedsse dybere ind i den. Nogle Gange blev jeg forstyrret i disse Drømme ved Arnolds alvorlige og medlidende Blik, som hvilede paa mig. Jeg sølte, at han anede min Daarskab, og dette var mig ubehageligt. Jeg bestræbte mig for at være deltagende og fri i mit Væsen. men det hjalp ikke, jeg drømte paany og maatte møde dette Blik. Jeg afrystede med en Kraaftanstængelse det besynderlige Indtryk, som hans Blikke udøvede over mig. Staffels Arnold, tænkte jeg, hvor du vil blive forundret.

Nytaarsaften vare vi med Arnold paa det lille Skovslot, bort Selstabs var meget belivet, men mine Tanker vare paa Mäggeburg. Naboafelen var der forsamlet til Spil og Dands, ogsaa Hartwigs vare indbudne, men havde aflaaet Indbydelsen, de vare ikke vante til at høitideligholde Nytaarsaften paa denne Maade. Men

vare vi da maaste ikke fornøiede? Jo visselig, jeg maatte tilstaa for mig selv, at jeg havde kunnet være meget lykkelig, hvis ikke mit Hjerte havde været saa taabeligt. Jeg havde derhos Tid til at overveie mangt og meget Andet, Tankerne paatrængte sig mig mod min Villie. Hvorfor søgte ikke Hartwigs den fornemme Selstabskreds? Hvorfor søgte de borgerlige Omgang, naar de kun fandt Digesindede? Hvorfor vare de derved saa tilfredse og glade? Det var mig en Gaade? Dersom jeg blot kunde begribe det? Dersom jeg kunde være ligesaa lykkelig? Saaledes for Tankerne gennem mit Sind, jeg var rykket noget ud af mine Fornøielsers Rus.

Bed vor Havoport indbød Lotte og Frits Arnold indtrængende til at oppebie det nye Aar med os. Med Spænding ventede jeg hans Ja eller Nei, jeg ønskede Ja. Han lod sig overtale, Kloften var ogsaa allerede elleve, der skulde synges, Mama og Lotte havde serveret The, og vi sad fortrolig sammen. Ogsaa Elisabeth var i den senere Tid bleven mere meddelsom selv mod Arnold, og det var paafaldende, hvorledes han søgte at undgaa enhver Skarphed og Froni mod hende, og hvor sømt og hensynsfuldt han behandlede hende, som et Barn, hvilket man ikke maa gjøre bange. Han søgte først jagte at udforstte hendes Stemning for enten at give hende sit Bisald eller belære hende. Jeg gjorde mig det ikke ret klart, hvorfor den Tanke var trøstende for mig, at han behandlede hende som et Barn. Men da han nu tankefuld og med Panden støttet til Haanden lyttede til hendes Sang, blev mit Hjerte tungt. Hvorfor det?

Seg var nu engang ude af Fornøjelsesernes Rus. Mine Fantastbilleder truede med at dunste bort, og Virkelighedens graa Billeder stode for min Sjæl. Det er altsammen Daarskab, du skuffer dig selv, du vil om nogle Aar være ensom og forladt. Jeg gyste næsten. Og Elisabeth? hun sang med klar Stemme:

Andre maa sin Sjæl fornøje
Med de Blomster, Jorden bær;
Men jeg hæve vil mit Die
Op til dig, min Frelser kjær.
Jordist Gledede snart forgaar,
Jesu, blot din Fred bestaar!

Rigere kan jeg ei blive,
End jeg i min Jesu er,
Alt, hvad Jorden har at give,
Fylder ei min Sjæls Begjær,
Jesu, bedre Skatte giv!
Vær du selv mit Hjertes Liv!

Verden mangt et Die blænder,
Lokker med sit fagre Skin.
Smigrer først, med Taarer ender,
Gyder Angst og Kval i Sind.
Herre, for dens falske Garn
Skjærm du selv dit soage Barn!

Så, dette var et saadant Dieblit, da Sandheden vilde bryde sig Bane; men det gjorde endnu altfor ondt, og jeg stræbte imod. Klokken slog tolv, vi stode op og ønskede hverandre et glædeligt Nytaar. Arnold søiede endnu til et „saligt“. Medens mine Søskende, Mama og Lotte veylede Blyksknænger med hans Søster, traadte han hen til mig, rakte mig Haanden og saa et Dieblit forstende paa mig, da spillede et halv ironisk, halv vemodig Smil om hans Mund — jeg kan ikke ganske forklare det, men jeg følte meget vel Betydningen,

det var alvorligt, men skulde dog ikke være høitideligt. Jeg ønsker Dem oprigtig et lykkeligt Nytaar, sagde han, og tilgiv mig, at jeg saa ofte har saaret Dem i det gamle Aar, det var blot en ubehændig Udforelse af en god Hensigt. Farvel!

Han sagde ogsaa Farvel til de Andre, men mit Farvel klang saa særegent, det lagde sig saa tungt paa mit Hjerte, og det var mig, som om mit Liv var blevet meget fattigere. Da vi var alene, tror jeg, jeg havde kunnet bede ham om Tilgivelse, jeg havde villet sige ham, at han ikke maatte opgive mig, og jeg ved ikke selv hvad.

Nytaarsdag vare vi sammen paa Muggenburg. I dette for mig saa behagelige Selskab bleve den foregaaende Aftens Indtryk snart udslattede. Jeg gjorde ogsaa mine Sager meget godt og kom med Hr. v. Muggenburg fuldstændig ind paa den gamle, livlige, spørgende Tone, der behagede ham saa vel. Rudolf var ligeledes meget forsigtig, og mit Termometer sagde mig, at hans Faders Mistanke var traadt i Baggrunden. Baron Reiking og Rudolf reiste en Times Tid tidligere end vi, de maatte om Natten være paa nærmeste Station. Lotte havde tidligere nævnt, at jeg snart skulde reise til Hovedstaden til Tante, ved Afstedden hviistede Rudolf til mig, at han vilde opsoge mig der.

Efterat begge de unge Herrer vare borte, traadte Hr. v. Muggenburg bort til mig og Eugenie. Dersom Rudolf dog var sin Ven mere ligesagde han sukende.

Men Papa, Rudolf er langt elskværdigere end Baron Reiking, svarede Eugenie.

Baronen er en klog og dygtig Mand, som ved, hvad der udfordres for med Gode at komme gjennem Verden, sagde Hr. v. Müggeburg strengt.

Men der er dog Forskjel paa at synes effværdig for Verden, Papa, og virkelig at være det, tog Eugenie helt frimodigt tilorde.

Hvem har sagt dig det? sagde han spottende.

Finder du ikke ogsaa det da, kjære Papa? svarede Eugenie noget mere usikkert.

Det gjør mig ondt, mit Barn, at du ikke forstaar at vurdere en aanderig Mands Underholdning, men tager en barnagtig Gut som Rudolf i Forsvar.

Han vendte sig fra os, og Eugenie ryttede utilfreds paa Hovedet. For mig var denne Dom meget nedslaaende, men den helbredede mig ikke for min Daarskab. Jeg gjorde meget behændigt af den barnagtige Gut en mandig Helt, som selv maatte imponere hans Fader.

Fjorten Dage efter ankom jeg til Tante Adalgunde. Mama havde ugerne givet mig Lov, men jeg længtes fra Hjemmet. Mine Omgivelser og den Aand, som stedse mere og mere besjælede dem, begyndte virkelig at falde mig besværlig. Det var naturligt, enten maatte jeg blive tiltrukken eller frastødt; at forblive ligegyldig var ikke muligt. Frits, som paa Universtitet havde Dngang med theologiske Profesorer og Studenter, var helt og holdent indtagen for Troens Sag. Omendkjönt jeg i Ferierne var saa taus og tilbagehol-

den som muligt, kunde jeg dog ikke undgaa, at han talte med mig om den Sag, der bevægede hans Hjerte, og derved kunde jeg ikke skjule min Retning for ham. Anna, Du er for stor og stolt, sagde han til mig den sidste Dag af vort Samvær, Du vil ikke paa denne Maade komme igjennem den trange Port. Vi faar vel se, kjære Frits, svarede jeg rolig. I mit Hjerte sølte jeg mig dog ikke saa rolig, det ærgrede og opirrede mig stadigt at se mig iagttaget og hyppig dabled, selv Lotte, som hidtil kun havde rost og beundret mig, vilde nu belære mig. At hendes Ord kun var et Ekko af Arnolds Søster, hendes intime Veninde, som med sit sygelige, sentimentale Væsen var mig utaalelig, gjorde Sagen ikke lettere for mig. De ere saa ensidige, tranghjertede, tænkte jeg bitter; dersom du blev her, vilde de blot fordærve din Religion for dig. Du kjære Herre Gud, tilføjede jeg med taarefyldte Øine, du ved det, jeg vil være god og ædel, om end paa en anden Maade. O! jeg beder dig, gjør mig lykkelig, opfyld mit Hjertes Ønske, lad mig da bevise dem, at jeg er anderledes, end de tro, lad mig overbevise dem om, at jeg har Ret.

Mit Liv hos Tante var mere tillokkende, end jeg havde tænkt. Jeg var beundret paa Ballerne og nyndet i de gamle Dameres Selskaber, jeg levede i et Hus, som jeg ikke vil beskrive. Pigerne i den store Verden kjende den, de øvrige skulle ikke tilbringe sin Tid unyttigt med at læse Beskrivelsen derover. Med alt dette gjaldt jeg dog for en uskyldig, ensoldig Landsbypige. O ja, i Sammenligning med de fleste andre Piger var jeg det endnu. Som Medlem af

et Selskab af unge Damer havde jeg Anledning til at lære dem at kjende, og jeg forekom mig selv selv som en Dydshestinde. Istedetfor de flette Romaner, som her bleve læste med eller uden Forældrenes Vidende, søgte jeg at indføre klassiske, poetiske Sager og holdt lange Taler om dette Punkt. Nogle af de unge Piger traadte ogsaa over paa min Side, men de andre kaldte os drilende „de ustyrlige Duer“, og da jeg ikke havde Mod til at trække mig tilbage fra dette Selskab, maatte jeg give efter. Jeg gjorde det med den Besmykkelse: For den Aene er Alting rent; jeg forkastede jo afgjort dette letfindige Væsen, ja, jeg mente endog, at min Nærvarelse var god og nyttig for Pigerne, lidt efter lidt maatte jeg altid vinde større Indflydelse. Jeg turde ikke tilstaa for mig selv, at jeg altid glædede mig til disse Sammenkomster, og at dette daarlige Væsen, som stedse førte mig ind i de fornemste Huse, var mig et behageligt Tidsfordriv.

En Lørdag i Midten af Marts under Fasteliden (dette sidste forstyrrede mig ikke) var Tante, Tina og jeg sysselsatte med mit Valtoilette. Om Aftenen skulde der være det fornemste og mest glimrende Bal i hele Sæsonen. Tante havde, som hun sagde, bestemt en Fe-Dragt for mig, nemlig en Kjole med Maiblomster og Rosenkopper. Tina underholdt os med romantiske Fraser, som hun havde taget fra sin Leiebibliotek-lecture; Tante forhød hende at prate saadan Daarskab og meddelte istedet sine egne Værdomme, som i Grunden var om muligt endnu taabeligere. Tina paastod, at hun om Natten havde drømt om en glimrende Skjæbne

for mig, jeg skulde blot passe paa, om der ikke vilde være en ung Fyrste med blonde Lokker paa Ballet. Jeg lo ad denne Taabelighed, men i Fantasiens forsmaaede jeg ikke at opleve de forunderligste Eventyr, dog, som jeg forespejlede mig, uden Skade for min dybe, stille Kjærlighed til Rudolf.

Jeg kjørte til Ballet, jeg søgte, at jeg var det Dronning, feiret af Unge og Gamle, det forekom mig næsten, som om jeg idag maatte opleve noget Udvandligt. Men min Kjole blev udjasket, mine Lokker hang slappe under de forrevne Rosenkopper, Aftenen var svundet hen, og Intet havde tildraget sig. Det var mig ordentlig trykkende, at der Intet var at berette hverken om den blonde Fyrste eller om nogen anden Helt, da Tina den følgende Morgen bragte mig Frokosten og nhjggjerrig udspurgte mig.

Nei, det er da ubegribeligt, sagde Tina, Drømmen var dog saa levende!

Tina, De er er en Tøsse, sagde Tante betærende. Allerede at vælge nu vilde i ethvert Fald være høist overilet, Annas Ny maa først være grundet, da kan der blive Tale om virkelig solide Partier.

Men jeg tænker altid, at første Gange ere gode Fiske, bemærkede Tina.

Tante afsøgte dette med megen Høihed, men for mig var Indtrykket af denne Underholdning noget udmygende; trods af Beundring intet Resultat og temmelig stor Visshed for, at det vilde blive derved. Disse unge og gamle Løitnanter og Sekretærer og endnu andre yngre Dandfere kunne ikke skjænke mig nogen Lykke; dersom jeg havde været rig,

wilde Sagen lettere ladet sig arrangere; og skulde solidere Folk lade sig hidlokke ved mit Ny som Balskjøn-
hed? jeg var forstandig nok til at betvivle dette. Paa lang Tid havde jeg ikke tænkt saa alvorligt paa Rudolf som denne Morgen; jeg besluttede at opgibe dette daarlige Bæsen og at leve for min Kjærlighed, — den første Frugt af mine Erfaringer.

Med Eugenie havde jeg brevvexlet temmelig slittigt, hun hang med trofast Kjærlighed ved mig og skattede mig høiere, end jeg var værd. I mine Breve havde jeg skrevet om de unge Piger og deres Sindelag og skildret min Uvillie derover saabelsom mine Bestræbelser. Alt dette var ingen Usandhed og klang saa smukt, dydigt og idealt. Medens jeg denne Morgen var beskæftiget med at mønstre mine Erfaringers Skatte, fik jeg et Brev fra hende. Hun skrev blandt Andet:

„Mama gjorde mig nylig Bebreidelser over, at jeg viser mig saa lidet elskværdig mod unge Herrer; jeg svarte hende spøgende, at jeg bestandig vilde blive værre og værre, indtil jeg ganske havde fordrevet dette Slags Gjæster fra Huset. Det var mit fulde Alvor. Ensomheden behager mig nu meget godt, og jeg fører et herligt Liv, jeg har gjort Spadsejture, du skulde have været med, kjære Anna. En Morgen, da hele Marken var bedækket med glimrende og lynende Krystalblomster, stod jeg under Duvling-Egen, Himlen hvælvede sig blaa over mig, Horizonten og det fjerne Vandfak laa ligesom i en rosenfarvet Glæds. Rundt omkring mig blinkede og glindfede det som i en Kryllevorden. Egetræerne

med de knudrede Stammer, de ranke Bøgetræer, de fine Hængebirke vare smykkede med funklende Løv, forffjelligt for hver Træsort. Torne- og Berberisbuskene, ja lige ned til Tidslerne og de visnende Blomster og Græsstraa vare overjaaede med Krystalroser. Jeg kunde ikke rive mig løs fra denne Skjønhed. Hr. v. Hartwig forstyrrede mig pludselig. Og saa ham havde denne skjøne Vintermorgen loffet ud af Sloven hen til vor frie Udfigt. Jeg kan ogsaa fortælle dig, at han finder det nok saa hyggeligt at streife omkring med sin Bøsse, han bar en Hare i Jagtvæstfen. Jeg har disputeret med ham, jeg overtager undertiden din Rolle, men jeg har endnu aldrig faaet Ret, og denne Gang løb det temmelig uheldigt af. Fra Winterdagens Skjønhed, kom vi til at tale om de Fattiges Nød. Han paastod, at den Naade, hvorpaa man giver, ofte var af lige saa stort Værd som Gaven, ja at de bedre Stilledees Besøg hos Fattige og Syge ofte skjønkede disse en større Bederkøegelse end selve Gaven. Jeg vilde ikke indrømme dette, Begemels Bederkøegelse overgaar dog vistnok for saadanne Folk Sjælens. Hvorledes kunde jeg ogsaa selv besøge dem? det vilde være saa paafaldende i min Stilling. Jeg bar nylig selv efter Mamas Anmodning noget Vin hen til vor gamle Basketone, da rev alle Folk Binduerne op; man forjæmlede sig om mig og kunde ikke noksom forundre sig over, at den naadige Frøken selv kom ind i den smudsige Hytte. Jeg var saa forlegen, at jeg knapt kunde sige nogle Ord og ilede hurtigt hjem. Skulde dette ikke være en rigtig Følelse af Folkene, naar de selv fandt

det saa besynderligt? Hr. v. Hartwig, for hvem jeg ytrede disse Betænkkeligheder, raadede mig til at gaa Veien saa ofte, at Folkene bleve vant dertil. Han fremholdt din Søster Elisabeths Exempel for mig; ligesom sin Barndom havde hun forfærdiget Arbejder af Sappeposen og staaet i Berørelse med de Fattige. Men er ikke Elisabeths Stilling en ganske anden end min, spurgte jeg. Han saa saa betænkelig og alvorligt paa mig, at jeg blev forstræffet. Da sagde han pludselig høfligt: men jeg tør vel ikke længere opholde Dem her i Kulden? — Kjære Anna, kan Du tænke Dig, at jeg var saa taabelig endnu engang at tiltale ham? Han skulde give mig Ret i, at min Stilling var ganske forskjellig fra Elisabeths. — Na ja, svarede han roligt, Herren fordrer langt flere saadanne Kjærlighedstjenester af unge Piger, som har Overslod paa Tid og Penge, altsaa af Fornemme og Rige, deres Forpligtelser ere langt større. — Jeg ved ikke, om det var krænkelse Stolthed, eller om jeg skammede mig over, at jeg havde opholdt ham, jeg havde Banffelighed for at komme afsted med min Forklaring om, at Elisabeth fra Barndommen af var kjendt med Folkene i Landsbhyen, at hun som villigt og paalideligt Barn var bleven benyttet af din Moder til saadanne smaa Grinder, og at Inngen negtede hende at træde i Forbindelse med Folkene. Derimod var det mig fra min tidligste Ungdom af strengt forbudt at have en saadan Omgang med dem, min Gouvernante vilde aldrig have tilladt mig at lege med et Barn fra Landsbhyen eller at give mig af med Fattigfolk, hun fandt dette under min Værdighed og

frøgtede for, at det kunde forringe Folkenes Respekt for Herfstabet. Følgen deraf er, at jeg er mere forlegen og undseelig mod Folkene, end de mod mig, og at jeg føler mig usikkert til at være dem til Nytte paa samme Maade som Elisabeth. Det hjalp ikke, at Hr. v. Hartwig opmærksomt hørte paa denne Forklaring og igjen blev høflig. Jeg søgte, at min Stemme sledje blev mere usikker, og af Frøgt for, at jeg ikke kunde tilbageholde mine barnagtige Taarer, ilede jeg bort. Efter nogle Minutter standsede jeg og betænkte min Daarfskab; jeg saa mig om, Hr. v. Hartwig stod endnu paa samme Sted og saa efter mig, jeg skammede mig dybt og ilede skyndsomt videre. — Du vil sikkert le ad mig, kjære Anna, ja jeg føler, at Papa har Ret; jeg er barnagtig i min Udfærd mod Folk og vil aldrig lære at blive bedre. Men Hr. v. Hartwig er ogsaa en besynderlig Mand, han siger En aldrig noget behageligt, men dadler heller, og da gjør han det saa høfligt, at det er, som om man ovenikjøbet maatte takke ham derfor. Heller ikke denne Gang tror jeg, at han har villet give mig Ret, han forlanger jo, at jeg skal gjøre meget mere end Elisabeth. Dersom jeg vilde fortælle Mama dette! men det skal jeg nok vogte mig for. Jeg maa imidlertid bekjende for Dig, at jeg gjerne vilde slippe mig lidt mere ud af min Stilling, dersom jeg bare turde; Livet vilde ogsaa da falde bekvemmere og hyggeligere.“ —

Jeg læste Eugenie's Brev to Gange og sølte Hjemve i Hjertet; bort herfra, bort fra dette Bæsen, som medtager Sjæl og Legeme og — bliver uden Resultat. — Jeg skrev øieblik-

kelig til hende om min Længsel efter hende og det kjære Hjem, og hvorledes vi atter vilde opleve skjønne Dage sammen. Jeg skrev saa varmt og længselsfuldt — det var vistnok ikke alene til Eugenie, af nei, min Længsel drog mig end mere til mine skjønne

Fantasier for Fremtiden, jeg var den hele Dag igjennem fordybt i Billeder af en ædel Slotsfrue paa Müggelburg, jeg vilde nok have Mod og Dydighed til at besøge Fattige og Syge og drage Omjærg for deres aandelige og legemlige Vel. (Fortf.)

Blandinger. — Ngt og Gammelt.

Om de For. Staters Befolkning i 1880 har Folketællings-Bureauet udgivet en ny Beretning, der klassificerer Befolkningen. Ifølge denne Beretning var der af

	Indfødt:
Hvide	36,843,291
Farvede	6,632,549
	————— 43,475,840
Fremmedfødt	6,679,943
	————— 50,155,783

Uf de Fremmedfødt vare fra:

Storbritanien og Irland	2,772,169
Tydskland	1,966,742
Britisk Amerika	717,084
Norge	194,337
Sverige	181,729
Frankrige	106,971
China	104,541
Alle andre Lande	636,370

Tilsammen 6,679,943
(Fædrelandet og Emigr.)

Marmorkirken i Kjøbenhavn.

J danske Aviser ser man af og til „Marmorkirken“ omtalt. Denne Marmorkirke er en smuk Ruin af en Bygning, der aldrig er bleven færdig. Den paabegyndtes i 1749 af en fransk Bygmester *Jardin*, som var ind-

kaldt af Frederik den Femte, og denne Konge lagde Grundstenen til den ved den oldenburgske Stammes 300-aarige Regjerings-Jubilæum. Da man havde brugt 1,400,000 Rigsdaler, maatte man ophøre med Arbeidet. For nogle Aar siden blev Ruinerne med de omliggende Tomter kjøbt af Statsraad Tietgen, der ved samme Leilighed synes at have paataget sig at omdanne Marmorkirkens Ruin til en ny, storartet Kirke, men Gulden-velsen er, heder det i en Korrespondance fra Kjøbenhavn til Morgenbladet, „endnu meget fjern, og man vil alene derfra kunne slutte sig til Omfanget af den Forpligtelse, som Statsraad Tietgen har paataget sig ved Kjøbet af Ruinen og de tilhørende Grunde. Uf det allerede udførte Arbeide kan det dog skjønnes, at Kirken vil blive i høi Grad imponerende. Hele Underdelen har endnu det samme Udseende, som i gamle Dage med de brede Marmormure og de vældige Pillarer, kun er der ved indsatte Marmorblokke hødet paa den Skade, som Tidens Tand har anrettet. Det betydeligste Arbeide er Overdelen med den store Kuppel og den Overbygning, som skal an-

bringes derpaa, og hvorved Kirken faar en Høide som ingen Bygning i Hovedstaden; det er ogsaa dette Parti, som vil give Kirken dens arkitektoniske Karakter. Paa den til Kirken hørende Plads er der nu opført flere paladsagtige Bygninger som passende Omgivelser."

Dr. Georg Brandes, der ifjor søgte om et Professurat ved Kjøbenhavns Universitet, men paa Grund af sin fremtrædende Stilling som Gudsfornegeter, ikke opnaaede det, har derefter taget Bopæl i Berlin. Nu har imidlertid en Forening af danske Mænd og Kvinder, der ønske at være ukjendte, tilbudt "ham en fast Indtægt af 4000 Kroner aarlig i 10 Aar, hvis han vil vende tilbage til Kjøbenhavn og holde offentlige Forelæsninger. Brandes har modtaget Tilbudet og udtaler i sin Svarbrevelse, at han håber at kunne holde Forelæsninger i Kjøbenhavn til Vinteren.

Det Land, der tidligere hed Militærgrænsen, er nu ikke mere til som saadant. Ved et keiserligt Manifest den 15de Juli 1881 til Tadsbøggerne i den kroatiske-slavoniske Militærgrænse er det nemlig kundgjort for disse, at deres Land er blebet indlemmet i Kroatien, og samtidig takter Keiseren dem, fordi de og deres Forsædre i Aarhundreder har stået Vagt ved Rigets sydlige Grænse, samt i dette Tidrum lagt mange krigeriske Døder for Dagen. Kroatiens Hovedstad Ugram var i den Anledning illumineret om Aftenen. — Militærgrænsen blev regjeret fuldstændigt paa militær Vis og var saaledes det eneste Land i det ungarisk-østerrigske Monarki, der ikke havde nogen fri Forfatning, ja dets

Forfatning var sikkert enestaaende i Verden. Bladet „Westher Lloyd“ glæder sig over, at der i Stefanskronens Rige nu ikke eksisterer en Prognose, hvor den militære patriarkalske Tradition kan finde et Tilflugtssted, og over, at den sidste Forskjel, der skilte Borgere fra Borgere, er ryddet af Veien. Disse militær-patriarkalske Tilstande vare et Produkt af den historiske Udvikling og blev grundlagte for Aarhundreder siden, dengang Europa endnu var bange for Tyrkerne. De militære Kolonister i dette lange, smale Grænseland skulde holde Vagt imod den voldsige mohammedanske Urovesiende, men da det tyrkiske Riges Migt stedse forfaldt mere og mere, mistede Militærgrænsen ogsaa sin Betydning og er nu endelig falden som Offer for Tiden. Den tyrkiske Grænse er jo rigtignok ogsaa efterhaanden rykket meget langt imod Syd. (Mjbl.)

Syhyge er, som betjendt, en af de værste Plager her i Verden, og talrige ere de gode eller snarere daarlige Raad, der ere givne for at forebygge den. I det sidste Nummer af dansk „Ugeskrift for Læger“ findes der efter en engelsk Læge en liden Opsats angaaende denne Sygdom, og da den tillige indeholder et Par Raad, som rimeligvis ere meget gode, skulle vi gjøre et ganske kort Uddrag af den. Marsagen til Syhygen er Stibets stærke og uregelmæssige Bevægelser under Sjængen. Herved er Bugmusklerne ikke istand til at holde Underlivsorganerne roligt i deres Leie; der opstaar en Udvidning af Blodkarrene, og idet Underlivets Arterier og Vener komme til at indeholde mere Blod, fremkaldes der en Blodmangel i de øvrige Legemsdele,

navnlig Hovedet og Leveren, hvoraf Præfning og Svimmelhed atter er Følgen. Noget lignende mærke mange Menneſter, der kjøre baglængs paa en Vogn eller i en Jernbanevuggon. Hovedopgaven ved Forebyggelsen og Behandlingen af Søsſyge er derfor at forhindre Bevægelserne af Underlivsorganerne. I dette Diemed ſkal man først og fremſt bruge et Ufføringsmiddel, forat Tarmene kunne komme til at indeholde Luſt, og man kan forøge denne Luſtmængde og ſaaledes ved Udspændingen formindſte Tarmenes Bevægelighed ved at drikke Seltersvand, Champagne og andre fulghreholdige Drikke. Kloral og Morfin, der ofte benyttes, tjene kun til at bedøve uden at lindre noget andet Symptom ved Søsſygen. Man ſer heraf, at det gode gamle Raad: at ſpiſe en Beaf, ſaaſnart man er kommet ombord i Skibet, ligeledes er abſolut forkaſteligt. Derimod anbefales, ſom et fortrinligt Mittel mod Søsſyge, et Bælte, der kan ſpændes ſtramt om Livet, ſaa at de af Underlivsorganernes Bevægelſer, der bevirke Søsſygen, kunne forhindres. Bæltet er forſynet med 5 Luſtceller (3 forpaa og 2 bagpaa), der kunne blæſes op gjennem et ſærligt Gummirør. Det bæres udenpaa Uldtrøien og blæſes først op, naar Søgangen bliver ſtærkere. Det trykker og generer ikke og vil ogſaa kunne gjøre Nytte ſom Redningsbælte. Den Stilling eller det Leie, man indtager paa Skibet, har ogſaa ſtor Betydning med Henſyn til Søsſygens Udvikling. Den, der ſidder med Ryggen lænet op til Kællingen, er mere udfat for Søsſyge end den, der ligger udſtrakt i Midten af Skibet og eſter dettes Længderet-

ning. Forfatteren anbefaler endvidere ogſaa at ſætte ſig midtſkibs med Overkroppen foroverbøjet og en Hudeſtoppet faſt ind mellem Underlivet og Knæerne. (Danſk Nationalt.)

Almennyttige Anſtalter. (Indſendt til „F. Sj.“) Om de almennyttige Anſtalter for Arbejderſtanden, ſom Samlaget „Krupp“ i Eſſen har oprettet, giver Tidſkriftet „Stahl und Eilen“ følgende intereſſante Fremſtilling: Samlaget Fredrik Krupp beſidder i Nærheden af Eſſen 3250 gode og ſunde Familieboliger, i hvilke henved 16,000 Menneſter bo. De enkelte Kolonier ere gjennemſtaarne af brede Gader, for hvis Belyſning, der er tilſtrækkelig forget ved Gaslygter. Støbeſtaalfabrikens Vandledning leverer nok af ſundt Vand fra Floden Ruhr. Den aarlige Leie for Familieboliger beløber ſig til mellem 66 og 180 Mark. For enkeltſtaaende Arbeidere er der en Veilighed, hvor 1800 ſaadanne kunne ſtaffes Koſt og Logis. Prisen er 80 Pfenninge om Dagen for en Mand. For bedreſtillede Fagarbeidere er en ſæregen Logis- og Spijeanſtalt oprettet, hvor Koſt og Herberge koſter 1 Mark og 10 Pfennige om Dagen for hver Perſon. For Embedsmænd beſidder Samlaget 150 egne Boliger. Madvareranſtalterne omfatte: et Bageri, hvis aarlige Tilvirkning nærmer ſig 130,000 Kilogrammer Hvedebrød og 2 100,000 Kg. Rugbrød; et Slagteri, hvori aarlig ſlagtes 450 Stykker Storſvæ og 1500 Stykker ſmaaſt Kvæg; Kramboder for Kolonialvarer, ſtort i Forening med Skomagerverſted, Manufakturvarer med Skraddeverſted, Jernvarer, Huſgeraad, Møbler og Senge; en Seltersvandsfabrik; et Gjeſtiverſted

„Esfener Gaard“, 7 Udvalg med Billiarder, Reglebaner osv. I Kolonien „Cronenberg“ er et dagligt Marked indrettet. Madvareanstalterne hjskselfatte 270 Personer og have 27 Udvalgsksteder. Den aarlige Omsætning nærmer sig $2\frac{1}{2}$ Million Mark. Alt det, som kjøbes, maa betales kontant. Det er bestemt, at ingen Fortjeneste skal søges opnaet, og i Virkeligheden have indtil nu Tilskud været nødvendige. Det maa bemærkes, at Madvareanstalten ikke er sat i Gang af et Selvskab blandt Arbejderne, men oprettet til disses Nytte af Samlaget, for hvis Regning den føres. Fremdeles besidder Støbestaalfabrikken et Sygehus, et Epidemihus og en Badeanstalt. For Skolevæsenet har man vist en ganske særegen Omsorg. For Altenborf Menighed har man stillet Skolebygninger med 20 Skoleværelser til fri Forspøining. For Kolonien Cronenberg og Scheberhof er der oprettet en egen Privatfolkeskole, ved hvilken foruden Rektoren 8 Klasselærere og 4 Klasselærerinder og Hjælpe lærerinder virke. Tallet paa Skolebørnene beløber sig til henimod 1000. Undervisning i kvindeligt Haandarbeide

meddeles i to Haandgjærningskoler, en for vogne og en for skolepligtige Gjenter; den første besøges af 700, den sidste af henimod 600 Disciple; i den første virker en Forstanderinde og 8 for det Meste i Keutlingen udbannede Faglærerinder, ved den sidste 12 Lærerinder, af hvilke Halvdelen ere Arbeider-Euler. De foranstaaende Opgaver have mestendels kun Hensyn til den egentlige Støbestaalfabrik i Esfen; Krupps Berg- og Hytteværker ere ikke tagne med i Betragtning. Et ogsaa talrige andre Værker i Rhinland Westfalen, saasom Georgs-Marienhytte, Dortmunder Union, Bocheimer Forening, Fønig, Godthaabshytte, Hørder Forening og Omegnen af Schalke have grundet lignende Indretninger til sine Arbeideres Vel er noksom bekjendt.

(„Germania.“)

Anm. I Staden Esfen i den preussiske Rhinprovinds er den største Støbestaal- og Kanonfabrik i Verden, eiet af Baron Fr. Krupp; en tydsk Mark er siden 1871 den 10de Del af en tydsk Rigsguldmynt, hvoraf der gaar $139\frac{1}{2}$ paa et Bund fint Guld; en Mark er 100 Pfennige. Et Kilogram (1000 Gram) er lidt over 2 Pund. Red.

Gaader og Opgaver.

No. 208. Et Ord af 11 Bogstaver og 5 Stavelser: 1. 2. 3. betyder en Afgjærelse; 4 en Proposition; 5. 6. er et Talord; 7. 8. 9. er et Hjælpeverbum; 10. 11 er Bindeverbum. Det Hele betegner en Munk af en vis Orden.

Opløsning paa Gaaderne i No. 18.

No. 207. Snes.

Rettelser til No. 18: Side 519, 1ste Spalte, Lin. 18 ovenfra staar: naturlige, læs: unaturlige; Side 526 i Overskriften til Kapitel VIII staar: Grus-Globens, læs: Drus-Globens.

I n d h o l d: Bamberg's Reise i Mellemastien. — Vor Tid's Ungdom. — Den Ugjite. — Blandinger. — Gaader.

R. F. Gibson,
JUSTICE OF THE PEACE,
INSURANCE, COLLECTING AGENT, REAL ESTATE.

Office in Adams Block, Winnebago St., DECORAH, IOWA.

G. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEYS AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

DAN. NOBLE,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidstler etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA.

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeelovne samt
Kobber- og Bliivarer, Gaardskredskaber og Verktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Bliivarer reparerer. Lagrender forfærdiges til billige Priser.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Sydenden af Water Street = = = Decorah, Iowa.

J. T. RELF,

PHOTOGRAF,

handler med Rammer, Lister, Albums, Fløiels-Indsatninger, Stereoskop-Billeder etc

Gamle Billeder kopieres.

Smaabørn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. ☞ Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore,
Decorah, Iowa.

Norskt Hotel.

CHRISTIANIA HOUSE, tæt ved Washington St. Broen

DECORAH, IOWA,

anbefales Rejsende af

Peder Jensen.

☞ Gode Staldrum findes til Afbenyttelse.

99 CENT STORE 99

Det smukkeste Udvalg af Galanteri-Varer i Decorah, passende til Bryllups- og Høitidspræsenter og en elegant Samling af solvpletterede Varer forefindes altid. Her er ogsaa det rette Sted til at kjøbe Stambøger (Autographs), Photograf-Albums, Vaser, Toilet-Gjenstande, Lamper, Speile og musicalke Instrumenter. Billed-Kammer leveres efter Bestilling.

Agentur for Crown Sewing Machine.

A. N. Vance, Water St., Decorah, Ia.

PETER GJEMS,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works, tegner Abonnement paa „For Hjemmet“. De, som tegne sig paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

 Real Estate for Sale. I have for Sale Town property and improved Farms and can suit almost any kind of wants in this line. The said property is situated in and around the City of Decorah, Winneshiek Co., Iowa. Prices low and terms to suit purchaser.

Apply to

(13 t. f.)

E. P. Johnson,

Office in Adams Block, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt. Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

For 10 Cents

sendes portofrit et Hefte, indeholdende „To ældgamle Sange fornede“, nemlig *Solvtalvisen* og *Den gyldne ABC*, 8 for 50 Cts., 20 for \$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: A. Thronsen, Dr. 1014, Decorah, Iowa.

DECORAH INSTITUTE.

Last years enrollment was 393, the present attendance is 30 per Cent greater than a year ago at this time.

Det engelske Sprog er et Hovedfag, og man lægger specielt an paa at lære Eleverne at tale, læse og skrive det. Bestyreren er Amerikaner, men forstaar Norsk og benytter det norske Sprog til at forklare det engelske. Som Tale-sprog blandt Eleverne i Skolen bruges kun Engelsk. Der kræves ingen Forudsatser for at blive optaget; Klasser for Begyndere dannes i alle almindelige Fag. Bespisning kan erholdes for, hvad den virkelig koster, omtrent \$1,50 om Ugen. Lærebøger i alle almindelige Fag udlænes til Brug af Eleverne for 25 Cents om Maanedens. Skolepenge \$2,50 om Maanedens. Should not every Youth acquire a ready use of the English language? Man melde sig hos Bestyreren

J. Breckenridge,

Decorah, Iowa.

Iver Larsen
følger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
I Brødrene Gulliksons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.
Decorah = = Iowa.

12te Uargang af „For Hjemmet“
(21de og 22de Bind)

indeholdende den udmærkede Fortælling „Familien Hældringer“ samt 15 mindre Fortællinger, foruden meget andet interessant Læsestof, (24 Hefter, 720 store Sider) sendes portofrit for \$2.00. („Familien Hældringer“ koster alene omtrent \$3.00 i Bogladen.)

Adresse: **R. Thronsdien,**
Box 1014, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Möbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Ti dens billigste Priser. Reparationer udføres.

Ligklister hæves paa Lager. Begravelser besørages.

Nogle Næst-Exemplarer af
Socrates's Forsvarstale ved Platon
samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes tilfammen portofrit for 35 Cents.

Adresse **R. Thronsdien, Decorah, Iowa.**

F. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. DECORAH IOWA

G. I. Wendling

forfærdiger

Kaleschevogne og Buggier
og forøvrigt alleslags Hjoretoier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Berksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.
(16—24.)

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maanedes) og for en Termin i Forhold. Koft billig. Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren
Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

Carver af

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg har fikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Inscription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Dhr. J. W. Hoy og Th. v. al d Ropsland.
E. P. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmeste Fragt-Office.

E. P. Haugen.

S. O. Wilson, Merchant Tailor,

Berksted tværs over for Woolen Factory Store, Decorah, Iowa. Et smukt Udvalg af Tøier til Klædninger just modtaget. Alt Arbeide garanteres.

23de Juli 1882. 13-24)